

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti
a jejich role v rozvoji

Olomouc 2013

Tomáš PŘICHYSTAL

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Lenky Duškové.

Všechny použité materiály a zdroje jsou citovány s ohledem na vědeckou etiku, autorská práva a zákony na ochranu duševního vlastnictví.

V Olomouci 25. dubna 2013

Děkuji vedoucí práce Mgr. Lence Duškové za vstřícný přístup, podněty a cenné rady, které mi pomohly při vypracování práce.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tomáš PŘICHYSTAL**
Osobní číslo: **R10272**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Název tématu: **Soukromé vojenské společnosti a jejich role v rozvoji**
Zadávající katedra: **Katedra rozvojových studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce je zaměřena na téma privatizace bezpečnosti, konkrétně na soukromé vojenské společnosti. Práce si klade za cíl ukázat roli soukromých vojenských společností jako aktéra přímo zapojeného do humanitární a rozvojové pomoci. Hlavním záměrem práce je analýza jejich role, strategií a přístupů v rozvojových aktivitách. Práce se zaměří i na komparaci přístupů a strategií různých soukromých vojenských společností a na různé definování jejich činností. V závěru se práce snaží o analýzu přínosů soukromých vojenských společností v rozvojových aktivitách.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **10 - 15 tisíc slov**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

BUREŠ, Oldřich a Vendula NEDVĚDICKÁ. Soukromé vojenské společnosti: Staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2011. ISBN 978-80-7380-350-6. DIDOMENICO, Victoria, Adele HARMER a Abby STODDART. The use of private security providers and services in humanitarian operations. 2008. DIDOMENICO, Victoria, Adele HARMER a Abby STODDART. Providing aid in insecure environments: trends in policy and operations. 2006. MACPHERSON, Robert a Bennett PAFFORD. Safety & Security Handbook. 2000. MARTIN, Randolph. NGO field security. 1999. MEARS, Emily. Private Military and Security Companies and Humanitarian Action. 2009. MUJAWAR, Shayan. Security Management in Humanitarian Agencies. 2009. PERRIN, Benjamin. Humanitarian Assistance and the Private Security: An International Humanitarian Law Perspective. 2008. SPEARIN, Christopher. Private, Armed and Humanitarian?: States, NGO's, International Private Security Companies and Shifting Humanitarianism. 2008. VAN BRABANT, Koenraad, Greg NAKANO, Chris SEIPLE a Tony VAUX. Humanitarian action and private security companies. 2001.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Lenka Dušková**
Katedra rozvojových studií

Datum zadání bakalářské práce: **9. května 2012**
Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2013**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 9. května 2012

Abstrakt

Cílem práce je zjistit a následně popsat přínosy soukromých vojenských a bezpečnostních společností působících ve spolupráci s humanitárními a rozvojovými organizacemi. Dílčím cílem je najít souvislosti mezi přínosy a aspekty vzájemné spolupráce mezi soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi a humanitárními a rozvojovými organizacemi. Práce ukazuje, že zjištěné přínosy vychází z aspektů vzájemné spolupráce. Jako přínosy jsou uvedeny vzájemná spolupráce, profesionalizace a specializace a přínosy v ekonomické a bezpečnostní oblasti.

Klíčová slova: soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti, humanitární a rozvojové organizace, bezpečnost, ochrana, konflikt, spolupráce

Abstract

The aim of the work is to determine and then describe the benefits of private military and security companies operating in coordination with humanitarian and development organizations. The partial aim of the work is to find the relationship between benefits and aspects of cooperation between the private military and security companies and humanitarian and development organizations. This works shows that benefits are based on aspects of mutual cooperation. As benefits are mentioned mutual cooperation, professionalization and specialization and benefits in economic and security parts.

Key words: private military and security companies, humanitarian and development organisations, security, protection, conflict, cooperation

Obsah

Seznam zkratk	10
Úvod	11
1. Základní pojmy, definice	12
1.1. Privatizace bezpečnosti	12
1.2. Humanitární a rozvojové organizace	12
1.3. Soukromé vojenské společnosti	13
1.4. Soukromé bezpečnostní společnosti	14
1.5. Typologie společností	15
1.5.1. Kritérium vzdálenost od bojiště (hrot kopí)	15
1.6. Další typologie	16
1.6.1. Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti	16
1.7. Zaměstnanci společností	17
1.7.1. Žoldníci / Kontraktoři	18
2. Vývoj a současné působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností	20
2.1. Vývoj	20
2.2. Současné působení	21
2.2.1. Oblasti působení	22
2.2.2. Poskytování bezpečnostních služeb	24
2.2.3. Přímé dodávky humanitární a rozvojové pomoci	25
3. Interakce soukromých vojenských a bezpečnostní společností s humanitárními a rozvojovými organizacemi	26
3.1. Humanitární a rozvojové organizace a bezpečnost	26
3.1.1. Důvody	27
3.2. Vzájemná interakce	30
3.2.1. Zajištění bezpečnosti humanitárních a rozvojových pracovníků	30

3.3. Motivy vzájemné spolupráce	32
3.3.1. Zhoršení bezpečnostní situace.....	33
3.3.2. Nedostatek bezpečnostních kapacit v zemi působení	33
3.3.3. Odpovědnost.....	34
4. Mezinárodní humanitární právo a soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti.....	35
4.1. Úmluvy a dokumenty	35
4.1.1. Článek 47 k Dodatkovým protokolům I k Ženevským úmluvám	35
4.1.2. Mezinárodní úmluva o regulaci, kontrole a monitoringu soukromých vojenských a bezpečnostních společností	36
4.1.3. Dokument z Montreaux	37
4.1.4. Mezinárodní kodex chování pro poskytovatele soukromých bezpečnostních služeb	38
4.1.5. Evropský konsensus o humanitární pomoci.....	39
4.2. Právní rámec pro fungování soukromých vojenských a bezpečnostních společností	40
4.2.1. Ozbrojená soukromá ochrana a přímá participace v násilí.....	40
4.2.2. Přístup humanitárních organizací	41
5. Hodnocení aspektů	43
5.1. Pozitivní aspekty.....	43
5.1.1. Bezpečnostní dimenze	43
5.1.2. Ekonomická dimenze	44
5.1.3. Sociální dimenze.....	45
5.2. Negativní aspekty.....	45
5.2.1. Právní dimenze.....	46
5.2.2. Bezpečnostní dimenze	46
5.2.3. Sociální dimenze.....	47
5.2.4. Ekonomická dimenze	48
6. Přínos.....	50
6.1. Vzájemná spolupráce	50

6. 2. Profesionalizace a specializace.....	50
6.3. Ekonomický přínos	52
6.4. Bezpečnostní přínos.....	52
6.5. Přínosy jako určující faktor pro najímání společností	53
Závěr.....	55
Seznam zdrojů.....	56

Seznam zkratek

AWSD	Aid Worker Security Database
ECHO	Humanitarian Aid and Civil Protection
EDA	European Defence Agency
EISF	European Interagency Security Forum
ICOC	International Code of Conduct for Private Security Service Providers
OSN	Organizace spojených národů
SIPRI	Stockholm International Peace Research Institute
SMI	Security Management Initiative
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou soukromých vojenských a bezpečnostních společností a jejich rolí v rozvoji a snaží se o vytvoření uceleného pohledu na působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností v rozvojových oblastech a jejich spolupráci s humanitárními a rozvojovými organizacemi. Pojem rozvoj v názvu práce odkazuje na rozvojové regiony, ve kterých působí humanitární a rozvojové organizace. Téma privatizace bezpečnosti v rámci humanitárního a rozvojového sektoru je citlivé, možná až kontroverzní. Jedná se však o aktuální problematiku, neboť trh se soukromými vojenskými a bezpečnostními službami se stále zvětšuje a dochází tak ke zvyšování počtu činností a služeb nabízených soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi a poptávaných humanitárními a rozvojovými organizacemi.

V práci je použitý termín soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti, i když ve skutečnosti humanitární a rozvojové organizace využívají především bezpečnostních služeb. Bylo by však obtížné odlišit působení soukromých vojenských společností, které dominovaly dříve a soukromých bezpečnostních společností, které trhu vévodí v současnosti.

Práce je koncipována do několika kapitol, ve kterých je popsáno fungování soukromých vojenských a bezpečnostních společností, vztah humanitárních a rozvojových organizací k bezpečnosti, jejich zaměření se na vzájemnou interakci se soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi a v poslední řadě pozitivní a negativní aspekty vzájemné spolupráce. Cílem práce je popsat přínosy soukromých společností a pokusit se zhodnotit, jestli jsou tyto přínosy dostatečné, aby vedly humanitární a rozvojové organizace k rozhodnutí najmout soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti a jejich spolupráce byla efektivní a prospěšná. Přínosy soukromých vojenských a bezpečnostních společností vycházejí ze zjištěných aspektů a jedná se čistě o subjektivní názor autora.

Při psaní práce byla použita rešeršně – kompilační metoda, tj. sbírání a kompletace relevantních dat a informací k danému tématu a jejich následná interpretace. Informace pro práci pocházejí zejména z vědeckých článků a elektronických zdrojů. Většina zdrojů byla psána v anglickém jazyce, neboť v české literatuře není problém soukromých vojenských a bezpečnostních společností dostatečně zpracován.

1. Základní pojmy, definice

Cílem této kapitoly je poskytnout základní přehled, vysvětlit důležité a podstatné pojmy obsažené v práci. Podstatná část kapitoly se pak věnuje působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností v současném světě.

1.1. Privatizace bezpečnosti

Pojmem privatizace bezpečnosti se myslí využívání soukromých firem v oblasti bezpečnostních služeb, například zajišťování ochrany nebo výcviku. Zajišťování bezpečnosti občanů, firem, významných průmyslových podniků a zařízení důležitých pro stát nebo organizace privátními bezpečnostními službami představuje velký byznys (Balabán, 2008, 1). Privatizace, také nazývána komercionalizace nebo outsourcing znamená, že se stát vzdává svého monopolu a autority v určité oblasti, v tomto případě v oblasti bezpečnosti (Wulf, 2007, 35). V případě oblastí, kde soukromé společnosti působí ve spolupráci s humanitárními a rozvojovými organizacemi, se spíše jedná o případ, kdy stát není schopen zajistit bezpečnostní služby.

Jde o fenomén, který se objevil už v dávné minulosti, ale velký rozkvět těchto služeb můžeme pozorovat od 90. let 20. století. V současnosti působí soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti ve více jak 100 zemích světa. (AWSD, 2012). Podnikání v oboru bezpečnosti je nutné vnímat v podmínkách tržní ekonomiky jako legitimní, existuje bezpečnostní trh, jehož velikost stále roste a na kterém jsou nabízeny a poptávány služby. (Wulf, 2007, 35).

1.2. Humanitární a rozvojové organizace

Humanitární a rozvojové organizace jsou pro tuto práci hodnoceny stejně, nerozlišuje se, jestli v oblasti pracují dlouhodobě nebo krátkodobě, i když ve skutečnosti se jejich role a forma pomoci liší. Důležité však je, že pracují ve stejné oblasti. Navíc některé organizace poskytují jak humanitární, tak rozvojovou pomoc v zemích, ve kterých působí (Guidero, 2012, 3).^[1]

Jako humanitární pracovníci jsou v rámci práce definováni zaměstnanci humanitárních i rozvojových organizací, které poskytují materiální a technickou pomoc. Práce do této kategorie započítává i personál, který je najat až na místě působení, většinou se jedná o místní personál, například řidiči (AWSD, 2012).

---

^[1] Takovou společností je například CARE International.

1.3. Soukromé vojenské společnosti

Soukromé vojenské společnosti zažily velký rozkvět v 90. letech 20. století a od té doby se na trhu dobře uchytily. Přesto neexistuje jednoznačná definice a jednotliví autoři se liší v pohledu na soukromé vojenské společnosti. Existuje tak několik charakteristik soukromých vojenských společností.

Obecně jsou soukromé vojenské společnosti charakterizovány jako „*obchodní organizace, které nabízejí profesionální služby spojené s oblastí válčení*“ (Singer, 2007, 8). Další definice říká, že soukromé vojenské společnosti „*nabízejí služby mimo svůj domácí stát s potenciálem použití smrtící síly, včetně výcviku a poradenství armádám, čímž významně ovlivňují jejich bojové schopnosti*“ (Chesterman, 2007, 3). Další definice se zaměřuje na legitimitu aktérů, kteří přijímají služby od soukromých vojenských společností. Soukromé vojenské společnosti pracují ve vojenském a konfliktním prostředí a nabízí přímou podporu (Mears, 2009, 4). Definici se širším záběrem činností poskytuje Ortiz, kdy soukromé vojenské společnosti charakterizuje jako „*legálně založené mezinárodní společnosti nabízející klientům služby, které zahrnují potenciál k systematickému použití síly vojenskými či paravojenskými prostředky, stejně jako posílení, zastrašení či omezení potenciálu druhé strany, či znalosti nutné k implementaci síly*“ (Ortiz, 2010, 48). Podle nejnovějšího konceptu dokumentu OSN zabývajícím se problematikou soukromých vojenských společností, jde o společnosti, které se specializují na poskytování služeb souvisejících s vojenskými akcemi včetně strategického plánování, zpravodajské činnosti, vyšetřování, vojenský výcvik a logistiku a materiální a technickou podporu (Draft International Convention on the Regulation, Oversight and Monitoring Of Private Military and Security Companies, 2010, 6).

Podle mého názoru nejkompexnější definice soukromých vojenských společností definuje společnosti jako subjekty, specializující se na poskytování vojenského výcviku, který zahrnuje instruktážní a simulační programy, dále na logistickou podporu vojenských operací a provozní služby, což zahrnuje velení, komunikaci a zpravodajské služby. Humanitární a rozvojové organizace mohou z těchto služeb využít instruktážní programy zaměřené na výcvik, dále komunikaci a naskytnou se i situace, kdy mohou díky zpravodajským službám získat informace. Všechny tyto služby byly dříve prováděny pomocí národních armád. Soukromé vojenské společnosti poskytují veškeré služby pro zisk (Schreier, 2005, 12).

V literatuře lze také nalézt další terminologii, která podle některých odborníků lépe vystihuje profesní zaměření soukromých vojenských společností:

- soukromé vojenské firmy, soukromé vojenské korporace, dodavatelé vojenských služeb, soukromí vojenští dodavatelé, poradenské firmy zabývající se analýzou rizik a vojenské podpůrné společnosti (Bureš, 2011, 30).

1.4. Soukromé bezpečnostní společnosti

Stejně jako pro soukromé vojenské společnosti, tak i pro soukromé bezpečnostní společnosti platí, že neexistuje ustálená definice, na které by se shodla většina expertů. Soukromé bezpečnostní společnosti jsou charakterizovány jako poskytovatelé služeb klientům s cílem zajištění jejich bezpečí (Mears, 2009, 7). Někteří autoři srovnávají soukromé bezpečnostní společnosti se soukromými vojenskými společnostmi, ale soukromé bezpečnostní společnosti nabízejí na rozdíl od soukromých vojenských společností obranné prvky bezpečnosti k ochraně lidí a majetku. Jsou najímány nadnárodními společnostmi či humanitárními organizacemi v konfliktních nebo nestabilních regionech (Vaux et al, 2006, 7). Široká a velmi komplexní definice říká, že soukromé bezpečnostní společnosti jsou registrované společnosti, specializující se na poskytování služeb pro domácí i zahraniční subjekty s cílem ochrany personálu a humanitárních aktivit v rámci práva. Stejně jako soukromé vojenské společnosti poskytují soukromé bezpečnostní společnosti své služby pro zisk. Převážně se jedná o menší firmy specializující se na předcházení trestné činnosti a zajištění bezpečnosti a ochranu majetku a osob. Existují však i větší firmy, mezinárodní korporace, podobající se spíše soukromým vojenským společnostem. Tyto společnosti pak dostávají zakázky v podobných oblastech jako soukromé vojenské společnosti (Schreier, 2005, 36). Podle nejnovějšího konceptu dokumentu OSN zabývajícím se problematikou soukromých vojenských a bezpečnostních společností, jde o společnosti, které poskytují bezpečnostní služby pro ochranu budov, zařízení a osob, materiální a technickou podporu a vypracování a provádění bezpečnostních opatření (Draft International Convention on the Regulation, Oversight and Monitoring Of Private Military and Security Companies, 2010, 6).

1.5. Typologie společností

Podle mnohých expertů v oblasti bezpečnosti je velmi důležité odlišit soukromé vojenské společnosti od soukromých bezpečnostních společností a podle toho k nim přistupovat. Existuje několik různých typologií. Autoři se shodují v bodě, že odlišné definování společností spočívá v odlišném spektru nabízených služeb.

Společnosti jsou tedy děleny podle nabízené a vykonávané činnosti. Pokud se jedná o bojovou činnost, mluví se o soukromých vojenských společnostech, pokud jde o zajišťování bezpečnosti, pak se mluví o soukromých bezpečnostních společnostech (Bureš, 2011, 31). Jde tedy o přístup a pojetí aktivní a pasivní bezpečnosti. Nutné je však říct, že v konfliktních oblastech se často ztrácí rozdíl mezi aktivní a pasivní bezpečností. Pasivní bezpečnost se může v okamžiku změnit na aktivní bezpečnost (Bureš, 2011, 30). Navíc mnozí odborníci argumentují, že letalita není jediné kritérium, podle kterého se hodnotí soukromé vojenské společnosti. Podle nich je nutné zohlednit další aktivity, například vojenské poradenské služby a výcvik (Vaux et al, 2006, 8).

1.5.1. Kritérium vzdálenost od bojiště (hrot kopí)

Podle Singera existuje kritérium, kdy se společnosti dělí podle vzdálenosti od bojiště. První kategorií jsou společnosti poskytující přímou vojenskou podporu, které operují přímo na bojišti a zaměstnanci těchto společností se nejvíce blíží žoldákům. Tito zaměstnanci disponují dovednostmi potřebnými pro účast v přímém boji. Poskytují také výcvikové služby nutné pro přímou účast v boji. Jako příklad takové společnosti bývá uváděna společnost Blackwater, v současnosti pod jménem XE (Singer, 2006, 106).

Druhou kategorií jsou vojenské konzultační společnosti poskytující strategické, operační, výcvikové a organizační služby, to znamená poradenství, vybavení a výcvik. Tyto společnosti také spolupracují s humanitárními organizacemi a to v oblastech výzkumu a vyhodnocování nebezpečných a rizikových situací, vypracovávání expertních analýz a následných bezpečnostních opatření. Jako příklad takové společnosti bývá uváděna MPRI, která spolupracuje například s humanitární organizací CARE (Singer, 2006, 106).

Poslední kategorií podle Singera jsou vojenské podpůrné společnosti poskytující vojenskou podporu nebojového charakteru, to znamená logistiku, technickou podporu nebo zpravodajské služby. Tento typ je nejvíce na hranici mezi soukromými

vojenskými společnostmi a soukromými bezpečnostními společnostmi. Zaměstnanci mají obvykle vojenské zkušenosti a výcvik, ale jejich práce je zaměřena na ochranu přenosu dat a komunikačních kanálů, ochranu počítačových sítí, ale hlavně na ochranu osob, ať už VIP nebo pracovníků nevládních organizací. Jako příklad tohoto typu bývají označovány společnosti Halliburton nebo DynCorp (Singer, 2006, 106).

1.6. Další typologie

Kinsey zmiňuje jako nedostatky Singerovy klasifikace vzdělání, zkušenosti a dovednosti zaměstnanců soukromých vojenských a bezpečnostních společností a tím pádem klasifikace dostatečně nereflektuje proměnlivý charakter práce soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Podle něj společnosti najímají zaměstnance se širokou škálou dovedností a tito zaměstnanci jsou následně vysíláni do misí podle potřeby, takže uplatní své znalosti aktivní i pasivní bezpečnosti (Kinsey, 2006, 6).

O další typologizaci se snaží Schreier, jenž odstraňuje nedostatky Singerovy charakteristiky. Schreier tedy rozděluje soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti do 3 kategorií:

1. Soukromé bezpečnostní společnosti, které poskytují služby soukromým subjektům a neúčastní se ofenzivních vojenských operací.
2. Soukromé bezpečnostní společnosti jako poskytovatelé nebojových služeb.
3. Soukromé vojenské společnosti, které poskytují služby zejména státům za účelem změny strategické situace. Tyto společnosti se dále dělí na aktivní, které se účastní bojových operací a pasivní, které se zaměřují na výcvik a poradenství (Schreier, 2005, 36).

Z těchto klasifikací a typologií vyplývá, že je obtížné přesně určit, o jakou společnost se jedná. Práce tedy pracuje s pojmem soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti.

1.6.1. Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti

Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti mohou být navzájem propojeny. Jedná se především o propojení přes smluvní kontrakty a sub-kontrakty, společné zájmy nebo pohyb zaměstnanců. To se děje pro udržení nebo zvýšení podílu na trhu používá se termín soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti.

Vojenské a bezpečnostní společnosti hrají důležitou roli v práci humanitárních organizací, které jsou ochotnější využívat tento typ společností než soukromé vojenské

společnosti. Někdy bývají označováni jako humanitárně-bezpečnostní společnosti (Stoddart, 2008, 18). Služby těchto poskytovatelů jsou přizpůsobeny pro humanitární odvětví.

Většina soukromých vojenských a bezpečnostních společností je přesvědčena, že by jejich společnost byla vhodná pro humanitární společnosti. Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti dokonce tvrdí, že sami nabízejí své služby humanitárním a rozvojovým organizacím. Jejich nabídka obsahuje poskytování nových služeb a produktů, se kterými nemají humanitární organizace zkušenosti, například se jedná o plánování a strategickou ochranu infrastruktury (Stoddart, 2008, 18).

Jaký je důvod značného zájmu soukromých vojenských a bezpečnostních společností o klienty jako humanitární organizace a nevládní společnosti? Podle mnohých odborníků může jít o snahu legitimizace své činnosti a získání důvěry ostatních potencionálních klientů a distancování se od pověsti společnosti obchodující s násilím. Podrobnější informace o pozitivních a negativních aspektech vzájemné spolupráce budou popsány ve čtvrté kapitole.

Klíčovým bodem spolupráce je značný rozdíl v pohledu na bezpečnost mezi soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi a humanitárními organizacemi. Zatímco humanitární organizace se spoléhají na model „přijetí“, soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti prosazují model „ochrana a odstrašování“ (Stoddart, 2008, 18).

Práce bude nadále pracovat s pojmem soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti, a to z jednoho důvodu. Tím důvodem je fakt, že i když v současnosti spíše převažují soukromé bezpečnostní společnosti nad soukromými vojenskými společnostmi, nabízené služby obou druhů společností si jsou velmi podobné a mohlo by tak docházet k matení čtenáře.

1.7. Zaměstnanci společností

Podle charakteristiky soukromých vojenských a bezpečnostních společností a osob účastnících se konfliktu, jsou tyto osoby ve službách soukromých vojenských a bezpečnostních společností primárně motivovány touhou po soukromém zisku a účastní se operací přímo v nebezpečných oblastech, kdy nemusí jít přímo o bojovou akci, ale prostředí zasažené bojem (Bureš, 2011, 19). Tito zaměstnanci bývají

označování jako žoldnéři, i když termín žoldněř má negativní konotace a zaměstnanci preferují termín kontraktor.

1.7.1. Žoldnéři / Kontraktoři

Pro osoby zaměstnané v soukromých vojenských a bezpečnostních společnostech se ujaly 2 výrazy, žoldnéři a kontraktoři. I když by se mohlo zdát, že se jedná o stejný pojem, není tomu tak. Zatímco byl termín žoldněř používán v minulosti, termín kontraktor je užíván v současné terminologii. Termín kontraktor bývá interpretován jako soukromý bezpečnostní pracovník, který se po výcviku nechává najímat na ochranu osob a majetku. Někdy také bývá používán název bezpečnostní kontraktor nebo soukromý vojenský kontraktor. Kontraktoři většinou bývají bývalí vojáci, kteří odešli z armády pracovat do soukromého sektoru z důvodu větší flexibility nebo vyšších příjmů (Barak, 2008, 2).

Stejně jako u definic soukromých vojenských společností a soukromých bezpečnostních společností, i pojem žoldněř má několik různých definic. Jsou to jedinci bojující v cizím konfliktu pro finanční zisk (Vaux et al, 2006, 7). Žoldnéři jsou cizí danému konfliktu, to znamená, že nejsou občany bojujícího států či státu. Primárně jsou motivováni touhou po soukromém zisku a účastní se přímo v boji (Bureš, 2011, 18). Jak uvádí Barak, „*žoldněřem je osoba, která bojuje v zájmu strany, která ho najala a která ho platí. Je to člověk, který nebojuje kvůli vlasteneckým hodnotám, ale za účelem finančního zisku*“ (Barak, 2008, 3).

Podle některých však definice žoldněřství nelze aplikovat na současné soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti, protože nejsou reflektovány současné aspekty fungování těchto společností a postavení jejich zaměstnanců (Bureš, 2011, 18). Současné soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti vykazují několik znaků, které je odlišují od žoldněřů:

- a) Mají jasnou prezentaci podnikatelského záměru.
- b) Otevřeně obhajují užitečnost a profesionalitu.
- c) Využívají mezinárodně uznávaných právních a finančních nástrojů pro realizaci transakcí.
- d) Poskytují podporu mezinárodně uznaným vládám a vyhýbají se režimům neuznaným mezinárodním společenstvím (Bureš, 2011, 19).

I když o posledním bodu by se dalo diskutovat a dát příklady, kdy soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti měly kontrakt s vojenskými a diktátorskými režimy, je zde patrný rozdíl mezi žoldněřem a kontraktorem.

Tim Spicer, bývalý šéf dnes již zaniklé britské soukromé vojenské společnosti Sandline International zdůrazňuje rozdíl mezi legitimními soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi a moderními žoldněři: *„Žoldněř je fyzická osoba, rekrutovaná pro určitý úkol. Není součástí trvalé struktury. Soukromé vojenské společnosti naproti tomu nabízí balíček služeb zahrnující širokou škálu vojenských dovedností. Tyto společnosti jsou stálé struktury, právnícké subjekty, které jsou provozované jako podnikatelská činnost. Mají jasnou hierarchii, vojenské velení a operují pod přísnými disciplinárními standardy a v rámci práva s ohledem na lidská práva.“* (Schweitzer, 2007, 4).

Tato práce bude nadále pracovat s termínem kontraktor, který lépe odpovídá charakteristice zaměstnanců pracujících v soukromých vojenských a bezpečnostních společnostech.

2. Vývoj a současné působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností

Tato část práce rekapituluje historický vývoj působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností a zaměřuje se na současné oblasti působení a jejich roli. Cílem této kapitoly je zmapovat působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností a zaměřit se na oblasti, které se týkají humanitárních a rozvojových organizací.

2.1. Vývoj

Soukromé osoby se účastnily cizích válečných konfliktů už v minulosti. Existují záznamy, že žoldnéři už se objevili v době Mezopotamské říše, svoji žoldnéřskou armádu měla i římská říše (Singer, 2007, 21). Najímání soukromých vojáků pokračovalo i dále, žoldnéři byli najímáni pro svoji flexibilitu a bojové zkušenosti (Bureš, 2011, 41). Později začalo docházet k najímání soukromých vojenských sil hlavně mimo Evropu. Soukromé vojenské síly byly nedílnou součástí koloniální expanze evropských zemí a následně správě těchto zemí (Cleaver, 2006, 134). Od poloviny devatenáctého století byly provedeny četné reformy omezující vliv soukromých armád (Kinsey, 2006, 42). Většina autorů se shoduje, že k velké aktivitě soukromých vojenských sil došlo po skončení druhé světové války, kdy se žoldnéři stali fenoménem konfliktů v Africe (Bureš, 2011, 49). Toto období pak významnou měrou přispělo k negativnímu vnímání soukromých vojenských sil.

V době studené války došlo ke vzniku prvních soukromých vojenských společností. Jako první soukromá vojenská společnost bývá označována britská Watchguard International Ltd., která vznikla v roce 1967 jako výsledek rostoucí poptávky po službách v oblasti výcviku a poradenství (Ortiz, 2007, 37). Po skončení studené války došlo k vzniku mnoha společností a současně k rozvoji prezentace těchto společností. Podle expertů bylo faktorem vedoucím k nárůstu soukromých sil odzbrojování a snižování početních stavů armád po skončení studené války. Mnozí z vojáků tak hledali uplatnění pro svoje vojenské znalosti a zkušenosti. Mnohé soukromé společnosti byly zakládány právě vysloužilými vojáky (Bureš, 2011, 55). K velkému rozmachu těchto společností přispěla i vzrůstající poptávka. Jednalo se o období, kdy se trh se soukromými vojenskými a bezpečnostními službami neustále rozvíjel a rostl.

V posledním desetiletí je privatizace armády a bezpečnostních služeb stále na vzestupu. Soukromé subjekty tak plní úkoly, které dříve náležely národním armádám a bezpečnostním složkám (Bureš, 2011, 56). Právě bezpečnostní složky se dají označit za důležité hráče pro humanitární a rozvojové organizace, pro které se stává práce v oblastech nezajištěných bezpečnostními složkami velmi riziková. Současně se zvyšuje nabídka i poptávka a bezpečnostní trh tak stále roste. Soukromé společnosti nabízejí velké spektrum služeb a personálu, státy, společnosti a organizace poptávající tyto služby a personál zase disponují finančními prostředky.

Vývoj současné podoby soukromých vojenských a bezpečnostních společností by se dal charakterizovat dvěma trendy. Prvním trendem byla skončená studená válka, velký počet vyřazených příslušníků armád a vzrůstající poptávka po těchto lidech. Druhým trendem je privatizace bezpečnosti ve vyspělých tržních ekonomikách. Byly tak privatizovány funkce, které dříve prováděly jednotlivé armády (Freeman, 2008, 5). Macrae (2002) k těmto dvěma trendům přidává ještě události z 11. září 2001, které vedly soukromé společnosti k tomu, aby najímaly nové zaměstnance a rozšiřovaly působnost svých služeb (Macrae, 2002, 6).

2.2. Současné působení

Mezi nejdůležitější zákazníky soukromých vojenských a bezpečnostních společností patří vlády, nadnárodní společnosti, nevojenské soukromé společnosti a v posledních letech i humanitární a rozvojové organizace. Vlády nejčastěji využívají následujících služeb: přímý boj a operační podpora, vojenské poradenství a výcvik, zbrojení a práci s informacemi. Nadnárodní společnosti využívají služby spojené s informacemi a bezpečnost a prevencí kriminality. Humanitární a rozvojové organizace se od dvou předchozích liší, využívají hlavně služby zaměřené na bezpečnost a prevencí kriminality a logistiku (Bureš, 2011, 60). Jako příklady humanitárních a rozvojových organizací využívajících služeb soukromých vojenských a bezpečnostních společností bývají nejčastěji uváděny CARE, CARITAS, GOAL, International Red Cross, Save The Children a Worldvision (Spearin, 2007, 5). Mezi soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti pracující pro humanitární a rozvojové organizace jsou řazeny například ArmorGroup, Control Risks Group, Global Risk Strategies, Erinys, Hart Security, KROLL, Lifeguard, MPRI, Olive, RONCO, Southern Cross, a Triple Canopy (Spearin,

2007, 5). Je uváděno, že kolem 25% soukromých vojenských a bezpečnostních společností má klienta z řad humanitárních a rozvojových organizací (Singer, 2007, 6).

2.2.1. Oblasti působení

V poslední době prochází trh se službami vojenských a bezpečnostních společností značnou diverzifikací. To dává vzniknout 4 hlavním oblastem, na které se soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti zaměřují: tradiční bezpečnostní služby a řízení rizik jiným soukromým společností, post-konfliktní rekonstrukce, podpora a distribuce humanitární pomoci a rozvojová činnost a ochrana vysokých civilních představitelů v post-konfliktních oblastech, ochrana konvojů, reformy bezpečnostního sektoru.

1. Tradiční bezpečnostní služby a řízení rizik jiným soukromým společností

Obecně platí, že společnosti poskytují výzkum, zpravodajství, poradenství a bezpečnostní plánování. Tato oblast zahrnuje bezpečnost a řízení rizik pro další soukromé společnosti. Jde především o strategické a operativní řízení rizik pro společnosti operující v konfliktní zemi, post-konfliktní zemi nebo rizikových oblastech (Bureš, 2011, 76). Příkladem služeb poskytovaných soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi jsou poradenství, školení, ochranné bezpečnostní služby, které zahrnují ochranu osob a majetku, ochrana konvojů, ochrana shromáždění, plánování evakuace a bezpečnost při cestování. Navíc soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti nabízí vyšetřování, prověřování zaměstnanců, ochranu značky, ochranu proti únosům a vydírání a další bezpečnostní poradenství (Bearpark, 2007, 240).

2. Post-konfliktní rekonstrukce

Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti podporují post-konfliktní rekonstrukční snahy a nabízejí bezpečnostní služby nevojenským aktérům v těchto nestabilních regionech (Bureš, 2011, 76). Hlavními odběrateli služeb soukromých vojenských a bezpečnostních společností v těchto regionech jsou humanitární organizace, mezinárodní organizace a nevládní organizace působící právě v těchto oblastech. Jejich poptávka po službách stále roste. Je zde nebezpečí, že najmutí soukromých bezpečnostních společností může ohrozit nestrannost humanitárních

organizací. Soukromé bezpečnostní společnosti mají také tendence privatizovat některé úkoly v rámci peacekeepingových operací (Bearpark, 2007, 241).

3. Podpora a distribuce humanitární pomoci a rozvojová činnost

Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti se v poslední době snaží vstoupit do nových oblastí trhu. Jedná se o oblasti budování státu, podpora a poskytování humanitární pomoci, pomoc při katastrofách a rozvojová činnost (Bureš, 2011, 77). Hlavní předmět činností se týká budování infrastruktury, která zahrnuje logistické a energetické služby. Tyto operace mají dopad na budování kapacit, podporu demokracie a základních práv a budování občanské společnosti. Pro tyto účely, soukromé bezpečnostní společnosti často najímají bývalé experty z vládních úřadů, nevládních společností a humanitárních organizací (Bearpark, 2007, 241). Cílem je snaha získat potřebné zkušenosti a ty pak aplikovat na další oblasti v jiném post-konfliktním prostředí.

4. Ochrana vysokých civilních představitelů v post-konfliktních oblastech, ochrana konvojů, reformy bezpečnostního sektoru

Tyto činnosti byly dříve prováděny výhradně národními armádami. Jde především o zajištění osobní bezpečnosti pro civilní představitele v post-konfliktních oblastech, ochranu nevojenských objektů, ochranu konvojů a reformu bezpečnostního sektoru, reformu policie (Bureš, 2011, 77). Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti poskytují tuto pomoc v rozsahu odborné teoretické i praktické přípravy. Tato příprava se zaměřuje na konvenční vojenský výcvik, trénink speciálních sil, boj proti terorismu, shromažďování zpravodajských informací, školení policie a letectva. Zároveň poskytují technickou podporu, údržbu a provoz zbraňových systémů (Bearpark, 2007, 241).

Podle Loverdoze jsou služby poskytované soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi rozděleny do dvou hlavních kategorií, na ozbrojené služby a neozbrojené služby. Ozbrojené služby zahrnují statickou ochranu zabývající se ochranou staveb a areálů, ochranu konvojů a ozbrojený doprovod zaměřený na ochranu osob pohybujících se v rizikových oblastech. Neozbrojené služby zahrnují operativní koordinaci, která znamená systém řízení a kontroly probíhající v komunikačních centrech, zpravodajskou analýzu, která znamená shromažďování

informací a vyhodnocování rizik a bezpečnostní výcvik zaměřený na poskytování výcviku bezpečnostním silám (Loverdoz, 2011, 45).

Mears vymezuje dva druhy spolupráce, prvním je poskytování bezpečnostních služeb, druhým je nahrazení humanitárních a rozvojových organizací v jejich činnosti. Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti se tak stanou přímými dodavateli humanitární a rozvojové pomoci (Mears, 2007, 5).

2.2.2. Poskytování bezpečnostních služeb

Prvním druhem spolupráce vymezeným podle Mears je poskytování bezpečnostních služeb. To je rozděleno do dvou fází, psychické a fyzické. Jako psychické služby jsou charakterizovány služby založené na znalostech. Jedná se o školení, tréninky, bezpečnostní konzultace, výcvik, zpravodajství, sběr informací a jejich analýza. Jako fyzické služby jsou brány služby přímo v terénu. Do této kategorie patří ochrana konvojů, budov, materiálu a ozbrojená či neozbrojená ochrana osob. Stát se spoluhráčem v poli zahrnuje bezpečnost a prevenci kriminality a logistiku (Mears, 2007, 6)

Podle Stoddart se role dělí podle původu soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Zatímco mezinárodní společnosti jsou najímány zejména na psychické služby, místní společnosti jsou najímány na fyzické služby, především ozbrojenou a neozbrojenou ochranu (Stoddart, 2008, 12). Důvodem jsou větší zkušenosti mezinárodních společností a lepší znalost prostředí místních společností. Rozdíly mezi mezinárodními a místními společnostmi budou podrobněji popsány ve čtvrté kapitole.

Další klasifikaci působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností vytváří EISF. Podle této klasifikace mají služby formu „lehké“ a „těžké“. Pod pojmem „lehké“ nebo „měkké“ se skrývají poradenské služby, výcvik a podpora řízení, pojem „těžké“ představuje poskytování fyzické ochrany materiálu, personálu a aktivní servisní podporu (EISF, 2011, 8).

Mezi „lehké“ služby se řadí bezpečnostní výcvik, řízení bezpečnosti, analýza a řízení rizik, bezpečnostní audity, technické poradenství v oblasti fyzické ochrany a ochranného vybavení a prověřování zaměstnanců v oblasti bezpečnosti (EISF, 2011, 8). Mezi „těžké“ služby se řadí poskytování ozbrojené nebo neozbrojené ochrany, jednotky rychlého určení, zdravotnické služby, odminování, práce s IED (improvised

explosive device – improvizované výbušné zařízení), taktická podpora, ochrana konvoju a vnitřní podpora proti podvodům a korupci (EISF, 2011, 8).

Některé služby jsou více využitelné na úrovni velení. Jedná se o management rizik. Jiné jsou naproti tomu zaměřené na působení v konkrétní zemi, na úroveň země a projektu, kdy se jedná o ostrahu a fyzickou ochranu. Poslední kategorií jsou kombinované úrovně, jedná se o bezpečnostní vzdělávání a zvýšení povědomí o bezpečnosti (EISF, 2011, 8).

2.2.3. Přímé dodávky humanitární a rozvojové pomoci

Druhou formou spolupráce je přímé doručování humanitární a rozvojové pomoci. Jedná se o jinou formu spolupráce s organizacemi, kdy soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti jsou najímány humanitárními a rozvojovými organizacemi za účelem přímého dodání nebo poskytnutí pomoci. Jedná se jak o krátkodobější humanitární pomoc, tak i dlouhodobější rozvojovou spolupráci (Perrin, 2008, 13). Toto rozhodnutí je založeno na jejich schopnosti zajištění vlastní bezpečnosti.

I když je tato forma spolupráce na vzestupu, práce se zabývá pouze a výhradně první formou spolupráce, to znamená poskytováním bezpečnostních služeb humanitárním a rozvojovým organizacím.

3. Interakce soukromých vojenských a bezpečnostní společností s humanitárními a rozvojovými organizacemi

Tato kapitola se zabývá problémem bezpečnosti humanitárních a rozvojových organizací v rizikových oblastech a jejich vztahem k soukromým vojenským a bezpečnostním společnostem. Dokumentuje také motivy ke vzájemné spolupráci. Zjednodušeně se dá říct, že právě díky zhoršené bezpečnostní situaci dochází k vzájemné spolupráci a poskytování bezpečnostních služeb humanitárním a rozvojovým organizacím.

3.1. Humanitární a rozvojové organizace a bezpečnost

V současnosti vedení konfliktů vykazuje nové trendy. Existuje několik faktorů, které jsou pro nové vedení konfliktů určující:

- Konflikty nejsou bezpodmínečně založené na územních cílech, konflikty jsou často vnitrostátní, čímž častěji dochází k ohrožení humanitárních a rozvojových organizací pracujících v oblastech zasažených konfliktem.
- Vojenští aktéři ne vždy dodržují legitimitu civilní populace a zaměstnanci humanitárních a rozvojových organizací jsou tak vystaveni většímu nebezpečí a ohrožení.
- Vojenští aktéři často postrádají ideologické motivy, konflikt není veden za určitým ideologickým cílem a humanitární a rozvojové organizace mohou často představovat překážku v pravých motivech konfliktu.
- Strany konfliktu často postrádají strukturu a hierarchii, což může vést k nedůsledné kontrole chování vojáků ve vztahu k humanitárním a rozvojovým organizacím v oblasti (Spearin, 2007, 3).

Konečným důsledkem nových trendů vedení konfliktů je nárůst násilí nejen proti civilistům, ale i proti humanitárním a rozvojovým zaměstnancům. (Spearin, 2007, 3)

V současnosti roste počet humanitárních a rozvojových aktérů a rozsah jejich činností a tím pádem roste i počet násilných činů vůči těmto aktérům (Perrin, 2008, 7). Podle Stoddart (2009) však roste rychleji počet obětí z řad zaměstnanců humanitárních a rozvojových organizací. AWSO (2010) uvádí jako výjimky Afghánistán a Somálsko, kde násilí zaměřené na humanitární a rozvojové pracovníky roste i přes snižující se počet zaměstnanců humanitárních a rozvojových organizací v oblasti.

Pracovníci těchto organizací se stále častěji stávají terčem útoků, především únosů, atentátů a loupeží, jsou vnímáni stále méně jako neutrální a nestranní (Martin,

1999, 4). V roce 2008 bylo 260 humanitárních a rozvojových pracovníků zabito, uneseno nebo vážně zraněno (Stoddart, 2009, 1). Zároveň je nutné si uvědomit, že počet útoků každým rokem stoupá. V roce 2011 už to bylo 311 zaměstnanců (AWSO, 2012).

Existují 4 typy bezpečnostního rizika, kterým musí humanitární a rozvojové pracovníci čelit. Jedná se o následující rizika: nehoda, kriminalita, lupičství a situace, kdy se zaměstnanci humanitárních a rozvojových organizací stávají terčem (Martin, 1999, 4). Jako nehoda je charakterizována událost akutního ohrožení života, avšak ne přímo díky ozbrojeným silám. Mezi příklady nehody bývají uváděny letecké a silniční nehody nebo nášlapné miny. Jako kriminalita je charakterizován každý kriminální čin proti humanitárním a rozvojovým pracovníkům. Existuje velmi tenká hranice mezi charakteristikou kriminality a lupičství. Kriminální čin na rozdíl od lupičství není spáchán ozbrojenou skupinou. Jako lupičství bývá označována činnost ozbrojených skupin operujících v zázemí humanitárních organizací, ať už pro svůj osobní zisk nebo pro fungování organizace. Situace, kdy se zaměstnanci organizací stávají terčem, je myšlena úmyslná činnost, úmyslný útok nebo nebezpečí pro humanitární či rozvojovou organizaci s cílem narušit její aktivity nebo ovlivnit chování třetí strany zainteresované v chodu humanitární či rozvojové organizace (Perrin, 2008, 8). Z těchto důvodů dochází k uvědomění si a postavení se těmito bezpečnostním hrozbám. Jsou vyvíjeny politiky, protokoly a nařízení, které mají maximalizovat bezpečí zaměstnanců nevládních organizací (Martin, 1999, 5).

3.1.1. Důvody

Důvody pro zvyšující se počet a intenzitu nebezpečí pro pracovníky humanitárních a rozvojových organizací jsou uvedeny v tabulce 1.

Tab. 1: Důvody pro zvyšující se počet a intenzitu nebezpečí

<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšující se počet a délka konfliktů
<ul style="list-style-type: none"> • Absence pravidel vedení: roste počet konfliktů, kde bojují menší a méně disciplinované síly
<ul style="list-style-type: none"> • Konflikty jsou častěji vnitrostátní než mezinárodní, z toho důvodu je konflikt brán ne jako předmět mezinárodního problému nebo zájmu
<ul style="list-style-type: none"> • Nevládní a humanitární organizace jsou viděny jako snadný terč (Martin, 1999, 5); navíc jsou viděny jako hrozba pro dosahování cílů ozbrojených

složek (Perrin, 2008, 9)
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek respektu pro ochranný status humanitárních pracovníků podle mezinárodního humanitárního práva (Perrin, 2008, 9)
<ul style="list-style-type: none"> • Ztráta neutrality – nevládní organizace pomáhají obětem války, přichází s pomocí, tím ztrácejí svoji neutralitu (Martin, 1999, 5)
<ul style="list-style-type: none"> • Konkurence mezi nevládními organizacemi – konkurence zvyšuje tlak na fakt být na místě první a co nejbližší k bojové linii; u této linie pak zaměstnanci nevládních organizací postrádají dostatek disciplíny k dodržování bezpečnostních pravidel (Martin, 1999, 5)
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek povědomí humanitárního personálu o místních znalostech (Perrin, 2008, 9)
<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomické motivace válčících stran; pokud bude pomoc doručena, tak negativně ovlivní ekonomickou sílu válčících stran nebo profit z kriminální činnosti, cílem je také získat materiál, zásoby (Perrin, 2008, 9)

Zdroj: Autor

Důvodů, proč jsou soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti najímány humanitárními a rozvojovými aktéry, je několik. Především se jedná o rostoucí nebezpečí, útoky proti humanitárním pracovníkům (Stoddart, 2008, 8), pocit, že místní orgány a bezpečnostní síly nemají dostatek prostředků k zajištění bezpečnosti a celková profesionalizace humanitárního sektoru (Wulf, 2007, 34).

Z důvodů rostoucího počtu útoků a celkově se zhoršující bezpečnostní situaci byl u humanitárních a rozvojových organizací zaveden tzv. bezpečnostní trojúhelník (Martin, 1999, 6). Bezpečnostní trojúhelník je koncepční základ pro operační bezpečnost organizací skládající se ze tří prvků: přijetí, ochrany a zastrášení (Stoddart, Harmer, 2010, 3). Každá humanitární či rozvojová organizace pracující v nebezpečné oblasti by měla přijmout alespoň jeden ze tří základních prvků bezpečnostního trojúhelníku:

- Acceptance (přijetí) – charakterizováno jako změkčení hrozeb, kdy organizace jsou díky vyjednávání a dohodám akceptovány místní komunitou (Renouf, 2008, 10).

- Protection (ochrana) – jedná se o ztížení dostupnosti potenciálního cíle, především majetku nebo materiálu organizace. Ty jsou nuceny zavést ochranná opatření, například vysoké zdi, ostnaté dráty (Renouf, 2008, 10).
- Deterrence (zastření) – prvek, kdy organizace najímají ozbrojené strážce k odrazení nepřítele a zastavení hrozby (Renouf, 2008, 10).

Strategie přijetí zahrnuje vytváření a udržování dobrých vztahů s místními aktéry a komunitami, byla dlouhou dobu základní kámen přístupu humanitárních a rozvojových aktérů k bezpečnosti. V poslední době se prosazuje aktivní přístup konceptu přijetí, kdy je vyžadována větší iniciativa humanitárních a rozvojových organizací k vytváření dobrých vztahů s místními aktéry a zajištění pozice pro humanitární a rozvojovou misi. To zahrnuje značné množství času a investování zdrojů do podpory a propagace mandátů a dodržování humanitárních zásad, prohlubování analýzy dynamiky konfliktu a také identifikace a vytvoření dohod s potenciálními agresory (Stoddart, Harmer, 2010, 3). Jak však uvádějí i samy autorky, strategie přijetí může být i kontraproduktivní. [2]

Některé humanitární a rozvojové organizace preferují místo strategie přijetí zbylé dvě – ochranu a zastření. Právě v těchto bodech je role soukromých vojenských a bezpečnostních společností, které tyto činnosti provádí například prostřednictvím osobních strážců. Tyto dvě strategie zahrnující ochranné a odstrašující bezpečnostní mechanismy jsou nákladově levnější a výsledky jsou vidět hned (Stoddart, Harmer, 2010, 4). Oproti tomu při strategii přijetí je pro většinu organizací obtížné ospravedlnit náklady, neboť tato strategie vyžaduje dlouhodobé investice, mnoho zdrojů je financováno na analýzu a komunikační nástroje. Renouf (2006) však uvádí, že rostoucí nebezpečí pro organizace je způsobeno právě snížením nákladů vynaložených na strategii přijetí. (Renouf, 2006, 2). Jinými slovy, strategie ochrany a zastření jsou méně úspěšné v zajišťování bezpečí zaměstnanců humanitárních a rozvojových organizací.

Práce zmiňuje fakt, že obecně dochází k nerespektování humanitárních principů neutrality, nestrannosti a nezávislosti a z toho vyplývající vzrůstající nebezpečí pro humanitární a rozvojové pracovníky. Charakter nezávislosti pomoci bývá ohrožován díky faktu, že místní komunity vnímají humanitární a rozvojové organizace

---

[2] Jako příklad se uvádí Afghánistán a samovražedné útoky.

jako reprezentanty západních zájmů. To také může vést ke zvýšenému počtu útoků proti zaměstnancům humanitárních a rozvojových organizací s cílem loupeže, kdy jsou tito zaměstnanci vnímáni jako symbol bohatství. (EISF, 2011, 7) Organizace může být respektována příjemci pomoci, ale nemusí být uznávána vojenskými skupinami, ať už formálními či neformálními, operujícími v oblasti a kontrolujícími oblast. Násilný čin přinese pozornost a zviditelnění pro vojenskou skupinu. V tomto kontextu je pochopitelné, že humanitární a rozvojové organizace se rozhodují pro strategii bezpečnosti založené na ochraně nebo odstranění. To je důvod, proč se poptávka humanitárních a rozvojových organizací setkává s nabídkou soukromých vojenských a bezpečnostních společností na zabezpečení v oblasti působení (Renouf, 2007, 8).

3.2. Vzájemná interakce

Spolupráce humanitárních a rozvojových organizací se soukromými vojenskými a bezpečnostními organizacemi je mnohem větší, než je veřejně prezentováno a než si veřejnost připouští (Singer, 2006, 5). Kontrakty mezi humanitárními aktéry a soukromými společnostmi se uskutečňují především v konfliktních a válečných zónách, jedná se o země jako Afghánistán, Demokratická republika Kongo, Východní Timor, Haiti, Irák, Kosovo, Mosambik, Sierra Leone, Somálsko nebo Súdán (Singer, 2006, 5). Typicky jsou společnosti najímány v oblastech, kde jsou státní síly neschopné zajistit bezpečí pro humanitární a rozvojové organizace. Podle Singera to jsou právě prostředí, kde organizace v současnosti operují (Singer, 2006, 5). Tyto prostředí pak v organizacích stimulují zájem do investování do bezpečnosti (Singer, 2006, 8).

V současné interakci humanitární a rozvojové pomoci a bezpečnosti existují dva trendy. Zaprvé, humanitární a rozvojové organizace nemají nadále monopol na doručování humanitární pomoci v rizikových oblastech. Zadruhé, mnoho humanitárních organizací zajišťuje své bezpečnostní rizika adoptováním nových přístupů ochrany. Díky těmto trendům nastává expanze aktérů přímo poskytujících humanitární a rozvojovou pomoc a aktérů poskytujících ochranu pro poskytovatele pomoci (Perrin, 2008, 12).

3.2.1. Zajištění bezpečnosti humanitárních a rozvojových pracovníků

Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti nabízejí dvě možné strategie k zajištění bezpečnosti. Existují tzv. soft možnosti, které zahrnují bezpečnostní trénink a zvyšování povědomí o bezpečnostních rizicích. Ty mají vliv a hrají roli ve zmírňování

bezpečnostních rizik. Tuto roli většinou plní bezpečnostní konzultanti, kteří jsou pracovníky soukromých vojenských a bezpečnostních společností (Perrin, 2008, 16). Mezi tzv. „hard“ možnosti patří najmutí osobních strážců, kteří jsou zaměstnanci soukromých vojenských a bezpečnostních společností.

Rozhodnutí humanitárních a rozvojových organizací spolehnout se na soukromé a vojenské společnosti při zajištění ochrany personálu, majetku a materiálu je spojeno s dilematy ohledně užívání ozbrojené ochrany humanitárními organizacemi (Perrin, 2008, 17). Mezi odborníky i humanitárními a rozvojovými organizacemi se diskutuje o ozbrojené ochraně a o její vhodnosti pro organizaci. Pro humanitární a rozvojové organizace není ozbrojená ochrana samozřejmá. Existují dva přístupy k ozbrojené ochraně humanitárních organizací. První skupina zastává filozofii, že bezpečnosti lze nejlépe dosáhnout skrze dodržování základních principů neutrality, nestrannosti a nezávislosti. Na druhou stranu však tyto organizace pak i ruší své operace kvůli bezpečnostním rizikům, které není schopná zvládnout bez ozbrojené ochrany (Perrin, 2008, 17). Druhou skupinu tvoří zastánci ozbrojené ochrany, tito zastánci ozbrojenou ochranu využívají a považují ji za jedinou možnou volbu, jak snižovat bezpečnostní rizika (Perrin, 2008, 18).

Jak bylo napsáno výše, někteří odpůrci soukromých vojenských a bezpečnostních společností argumentují, že bezpečnost lze dosáhnout dodržováním principů neutrality, nezávislosti a nestrannosti. Neutralita je stav, kdy humanitární a rozvojová pomoc nesmí upřednostňovat žádnou stranu konfliktu (ECHO, 2007). Principem je zabránit záměrně zvýhodněným aktérům v konfliktní zóně, aby měli výhodu oproti ostatním aktérům v oblasti (Mears, 2009, 5). Nezávislostí se myslí situace, kdy jsou humanitární cíle respektovány z pohledu politických, ekonomických a vojenských aktérů (ECHO, 2007). Nezávislost umožňuje humanitárním aktérům vyhnout se propojení s ostatními organizacemi a jejich úkolem je zmírnit a předcházet utrpení obětí humanitárních krizí (Mears, 2009, 5). Nestrannost znamená, že humanitární pomoc je poskytována výhradně na základě potřeb (ECHO, 2007). Poskytování pomoci nesmí být ovlivněno politickými tlaky nebo protlačováním určitých zájmů (Mears, 2009, 5). Jak bylo zmíněno dříve, stále roste počet útoků proti zaměstnancům humanitárních a rozvojových organizací a podle mého názoru je to právě díky tomu, že strany konfliktu nedodržují výše zmíněné principy.

Jako vhodné řešení bývá některými organizacemi označováno najímání místních strážců jako poskytovatelů ozbrojené ochrany. Podle zastánců se tím předchází porušování neutrality a nestrannosti. Jedná se o ozbrojené i neozbrojené strážce, kteří mají za úkol chránit zaměstnance organizace a její majetek (Perrin, 2008, 18). Organizace si najímají strážce i pro dlouhodobější ochranu na stálém místě, například ochrany skladů (Vaux et al, 2005, 26).

Najímání místních osobních strážců má pro humanitární a rozvojové organizace několik pozitivních důvodů. Osobní strážci jsou obeznámeni s místními aktéry, místním prostředím a s celkovou místní situací. Předpokládá se, že najmutí místního strážce podporuje nezávislost a neutralitu humanitární a rozvojové organizace, protože není spjat s ozbrojenými silami. Na druhou stranu místní osobní strážci mohou mít vazby, ať už etnické, kmenové nebo náboženské, na strany konfliktu. Díky tomu může být jméno humanitární a rozvojové organizace poskvřeno, organizace může být i považována za součást konfliktu a stát se tak cílem útoků (Perrin, 2008, 19).

3.3. Motivy vzájemné spolupráce

Tato podkapitola zmiňuje hlavní motivy vzájemné spolupráce humanitárních a rozvojových organizací se soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi.

Obecně platí fakt, že soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti poskytují ochranu a podporu v oblasti bezpečnosti humanitárním a rozvojovým organizacím v nebezpečných oblastech (Schreier, 2005, 81). Zastánci najímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností argumentují, že soukromé pojetí bezpečnosti funguje, pokud společnosti mají kvalitní management a tím pádem poskytují vysokou kvalitu služeb (Freeman, 2009, 7). Pro společnosti i organizace existuje několik motivů pro vzájemnou spolupráci. Mezi tyto motivy patří všeobecně se zhoršující bezpečnostní podmínky a prostředí, s tím spojený nedostatek místních bezpečnostních kapacit v zemi působení a odpovědnost samotných humanitárních a rozvojových organizací (Stoddart, 2008, 21). Organizace také uvádějí jako důvod veřejné mínění, kdy jim záleží na dobrém jménu a jsou přesvědčeny, že zajištění bezpečnosti pro své zaměstnance jim pomůže dobré jméno zajistit. Jako důvod se uvádí i profesionalizace humanitárního a rozvojového sektoru (Mears, 2009, 6), kdy se organizace snaží dělat maximum proto, aby byly brány jako schopné ve smyslu, že se dokáží v nebezpečných oblastech postarat o své zaměstnance. Samozřejmě konkrétní důvod najmutí soukromé vojenské

a bezpečnostní společnosti se liší podle případu a podle místa působení (Stoddart, 2008, 21).

3.3.1. Zhoršení bezpečnostní situace

Nejdůležitějším faktorem, kdy jsou organizace rozhodnuty najmout soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti je celkově se zhoršující bezpečnostní situace a z té vyplývající bezpečnostní incident nebo série incidentů, jako například ozbrojený útok nebo únos. Po zhoršení bezpečnostní situace a zvyšujícímu se počtu incidentů dochází u organizací často k přehodnocení situace a jejich bezpečnostních postojů, což vede k najmutí soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti (Stoddart, 2008, 22). Humanitární a rozvojové organizace se nejčastěji stávají terčem kriminální činnosti a cítí se zodpovědné za ochranu svých zaměstnanců proti těmto aktivitám (Stoddart, 2008, 22). Násilí proti rozvojovým a humanitárním pracovníkům vzrostlo během 90. let 20. století.^[3] Jak vyplývá z údajů databáze Aid Worker Security Database, každoročně se zvyšuje počet obětí z řad těchto pracovníků (AWSD, 2012). Tyto statistiky byly podrobněji zmíněny ve druhé kapitole. V nebezpečných oblastech se násilí stává sofistikovanější a více smrtící. Na vzestupu jsou také politicky motivované činy, které ovlivňují humanitární a rozvojový personál více než kriminální činy. Jedná se například o únosy, které slouží jak k ekonomickému, tak k politickému cíli pachatelů (Stoddart, Harmer, 2010, 2).

3.3.2. Nedostatek bezpečnostních kapacit v zemi působení

Rozvojové a humanitární organizace označují nedostatek bezpečnostních kapacit v zemi působení a fakt, že tak není zajištěna jejich bezpečnost jako jeden z nejdůležitějších důvodů pro najmutí soukromých vojenských a bezpečnostních společností (Stoddart, 2008, 22).^[4] Tento faktor je spíše spojen s nedůvěrou humanitárních a rozvojových organizací k místním bezpečnostním složkám (Freeman, 2008, 7). Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti tak vyplňují tzv. „bezpečnostní mezeru“, kdy státy nejsou schopné prostřednictvím místních bezpečnostních složek

---

^[3] Podle Schreiera v roce 1998 poprvé zemřelo více pracovníků OSN při poskytování humanitární a rozvojové pomoci než při peacekeepingových misích (Scherier, 2005, 81).

^[4] Postoj rozvojových a humanitárních organizací je viditelný na příkladu Afghánistánu, kde si většina těchto organizací myslí, že jim stát neposkytuje dostatečnou ochranu a tyto organizace tak zajišťují svoji ochranu sami prostřednictvím kontraktorů

poskytnout a zajistit bezpečnost pro humanitární a rozvojové organizace (Schreier, 2005, 81). Stoddart k tomu dále uvádí, že organizace už se skutečností, že operují v oblastech s nedostatečným zajištěním, počítají a mají i v rozpočtu vyhrazené prostředky na zajištění bezpečnosti (Stoddart, 2008, 22).

3.3.3. Odpovědnost

Najímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností může pomoci rozvojovým a humanitárním organizacím ukázat odpovědnost tím, že mají zájem na zajištění bezpečnostních opatření pro své zaměstnance a chovají se tak odpovědně (Stoddart, 2008, 22). Humanitárním a rozvojovým organizacím spolupráce s vojenskými a bezpečnostními společnostmi zajišťuje, že v případě trestného či násilného činu vůči svým zaměstnancům nebudou za tyto činy odpovědné. Tímto se také předchází poškození dobrého jména organizací, reputace, důvěryhodnosti a dobrého vztahu s místní komunitou (Stoddart, 2008, 22).

4. Mezinárodní humanitární právo a soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti

Tato kapitola představuje soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti jako subjekty mezinárodního humanitárního práva. Bylo kodifikováno několik mezinárodních úmluv a dokumentů, které se snaží o zařazení soukromých vojenských a bezpečnostních společností do mezinárodního humanitárního práva. Důvodem této snahy je regulovat působení soukromých vojenských a bezpečnostních a zabránit tak situaci, která se nazývá „legální vakuum“, tedy že společnosti jsou legální, ale neexistuje právní rámec, který by zastřešoval jejich působení. (Barak, 2008, 2).

Cílem této kapitoly je představit hlavní nástroje regulace působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností a zaměřit se na právní rámec fungování soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Regulace probíhá prostřednictvím mezinárodních úmluv a dokumentů. Pokud bude regulace účinná, pro humanitární a rozvojové organizace to bude představovat oporu při najímání a využívání soukromých vojenských a bezpečnostních společností.

4.1. Úmluvy a dokumenty

Humanitární a rozvojové organizace si uvědomují zvyšující se riziko pro své zaměstnance, nemožnost spolehnout se na státní vojenské síly a nedostatek místních kvalifikovaných ochránců. To vede k rozhodnutí najmout soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti k zajištění ochrany pro zaměstnance či majetek.

Následující dokumenty a úmluvy jsou zatím jediným regulačním mechanismem pro soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti a také jedinou oporou pro humanitární a rozvojové organizace.

4.1.1. Článek 47 k Dodatkovým protokolům I k Ženevským úmluvám

Tento dokument bývá označován za jeden z prvních právních předpisů zabývajících se problematikou soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Dokument však nereflektuje fakt, že soukromé vojenské a bezpečnostní společnost budou zajišťovat ochranu pro humanitární organizace. Není zde ani přímo řečeno, že humanitární organizace nemohou pronajímat neozbrojené či ozbrojené soukromé bezpečnostní společnosti k poskytování ochrany pro svůj personál, majetek nebo materiál (Perrin, 2008, 22). Zároveň je zmíněna spekulace, že najímání soukromých

vojenských a bezpečnostních společností humanitárními organizacemi může porušovat mezinárodní právo (Protocol Additional to the Geneva Conventions, 2003).

V mezinárodním právu je ustanovena povinnost respektovat a chránit humanitární pracovníky. Strany mezinárodního ozbrojeného konfliktu mají právní povinnost chránit humanitární zásilky a personál pod mezinárodním humanitárním právem (Protocol Additional to the Geneva Conventions, 2003). Podle tohoto dokumentu jsou strany konfliktu povinny informovat a udělat instruktáž svým ozbrojeným silám o neútočení na humanitární personál. Ochranný status těchto pracovníků pod mezinárodním humanitárním právem není pozastaven ani ztracen, pokud jsou na jejich ochranu najaty soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti (Perrin, 2008, 23).

Tento dokument se tedy týká spíše zaměstnanců humanitárních a rozvojových organizací a jejich vztahu ke konfliktu. I když se zabývá i problematikou soukromých vojenských a bezpečnostních společností, nereflektuje jejich vzájemnou interakci s humanitárními a rozvojovými organizacemi. Jedná se však o dokument, který stál na počátku vzájemného budoucího vztahu soukromých společností s humanitárními a rozvojovými organizacemi.

4.1.2. Mezinárodní úmluva o regulaci, kontrole a monitoringu soukromých vojenských a bezpečnostních společností

Tato úmluva upravuje vztahy mezi státy a soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi. Úmluva vznikla z iniciativy OSN. Státy mají mít monopol na užití síly a jsou v rámci mezinárodního práva zodpovědné za její užití, bez ohledu na to, jestli se jedná o armádu nebo soukromé společnosti (Bureš, 2011, 166). Podle úmluvy každá smluvní strana nese odpovědnost za vojenské a bezpečnostní služby soukromých subjektů registrovaných nebo působících v jejich jurisdikci. Každá smluvní strana musí zajistit, aby nestátní aktéři, které si nasmlouvala, byli vycvičeni a respektovali mezinárodní humanitární právo a normy lidských práv. Žádná ze smluvních stran nemůže delegovat nebo kontraktovat základní funkce státu nestátním aktérům (Bureš, 2011, 166-167).

Zároveň tato úmluva zakazuje, aby soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti byly najímány k následujícím činnostem:

- a) Svržení vlády nebo podryvání ústavního uspořádání či právních, ekonomických a finančních základů státu

- b) Vynucování změny mezinárodně uznávaných hranic států
- c) Porušování svrchovanosti nebo podpora cizí okupace části či celého území státu
- d) Útočení na život nebo bezpečnost civilních osob
- e) Teroristické činy
- f) Zavedení kontroly nad přírodními zdroji státu včetně vody, ropy, uranu a souvisejících odvětví nebo zařízení
- g) Donucování odsunu nebo vysídlení lidí z oblastí trvalého nebo obvyklého bydliště (Bureš, 2011, 167).

Tato úmluva se opět zaměřuje na soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti a upravuje jejich práva a povinnosti. I když se přímo netýká vztahu s humanitárními a rozvojovými organizacemi, body z úmluvy se dají vztáhnout i na vzájemnou spolupráci s organizacemi.

4.1.3. Dokument z Montreaux

Dokument z Montreaux je dohoda z roku 2008 týkající se působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností v konfliktních oblastech. Vznikl na popud švýcarské vlády a Mezinárodního červeného kříže (EDA, 2012). Slouží jako vodítko, jak aplikovat mezinárodní právo při využívání soukromých vojenských společností v dobách konfliktů (Bureš, 2011, 169). Dokument obsahuje soubor postupů a praktik, jak upravovat chování těchto společností. Ukazuje na nutnost stanovení trestní a civilní jurisdikce. Dokument dále zavazuje k dodržování ustanovení mezinárodního humanitárního práva a vyzdvihuje odpovědnost státu, na jehož území činnost soukromé vojenské společnosti probíhá. Určuje také odpovědnost samotné soukromé vojenské společnosti. Ta je povinna dodržovat mezinárodní humanitární právo, lidská práva, práva státu, kde působí a práva státu, jehož jsou zaměstnanci soukromých společností občané (Bureš, 2011, 169).

Pro soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti je stanovena povinnost dodržovat mezinárodní humanitární právo a lidská práva, která jsou ustanovena vnitrostátními právními předpisy. Stejně musí dodržovat i trestní právo, daňové právo, imigrační právo, pracovní právo a zvláštní předpisy o soukromých vojenských a bezpečnostních službách. Stejná povinnost dodržovat vnitrostátní právní předpisy platí i pro zaměstnance soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Postavení soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti je odlišné podle státu

a situace, ve které společnosti operují. Pro zaměstnance soukromých vojenských a bezpečnostních společností platí, že:

- a) Jsou povinni se chovat v souladu s mezinárodním humanitárním právem
- b) Jsou chráněni jako civilisté podle mezinárodního humanitárního práva, jen pokud doprovázejí armádní síly
- c) Mají nárok na status válečného zajatce, ovšem jen pod podmínkou, že doprovází ozbrojené síly
- d) Mohou být stíháni za zločiny, kterých se dopustí podle platného národního nebo mezinárodního práva (The Montreaux Document, 2008, 14-15)

S tímto pohledem se ztotožňuje i Barak, který souhlasí s názorem, že s kontraktory by se mělo zacházet jako s vojáky. Jsou legitimními cíli, mohou být soudně stíháni, mají nárok jako zajatci mít status válečného zajatce a také mohou být stíháni za válečné zločiny (Barak, 2008, 2).

Stejně jako Mezinárodní úmluva o regulaci, kontrole a monitoringu soukromých vojenských a bezpečnostních společností upravuje i Dokument z Montreaux práva a povinnosti soukromých vojenských a bezpečnostních společností v konfliktních oblastech. A stejně jako předchozí úmluva, i tento dokument může sloužit jako opora pro humanitární a rozvojové organizace.

4.1.4. Mezinárodní kodex chování pro poskytovatele soukromých bezpečnostních služeb

Tato pravidla jsou výsledkem jednání zástupců států, soukromých vojenských společností, humanitárních organizací, nadnárodních společností a právních expertů. Stejně jako dokument z Montreaux, byl i vznik tohoto dokumentu iniciován švýcarskou vládou. Jsou zde specifikovány standardy v oblasti operačních postupů (Bureš, 2011, 170). Jedná se o iniciativu samotných společností k samoregulaci v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního práva (Guidero, 2012, 3). Smlouva je stále otevřena novým signatářům a k 1. únoru 2013 ji podepsalo 592 společností ze 70 zemí (ICOC, 2013). Podpisem se společnosti veřejně zavazují k zodpovědnosti za respektování lidských práv a plnění humanitárních povinností, bez ohledu na ovlivnění svých obchodních aktivit. Poskytování bezpečnostních služeb má být v souladu s právem a zároveň v zájmu klientů (ICOC, 2010, 3).

Signatáři se zavázali požadovat od svých zaměstnanců zodpovědnost a kroky směřující se k vyvarování použití síly. Pokud už sílu použijí, měla by být v souladu s právem a být odpovídající a přiměřená k riziku a situaci. Společnosti se také zavazují k nepoužití zbraně proti osobám s výjimkou sebeobrany nebo ochrany klientů proti nebezpečí smrti nebo vážného zranění nebo k prevenci spáchání závažného trestného činu zahrnující vážné ohrožení života (ICOC, 2010, 8).

Pracovníci humanitárních organizací jsou civilisté chráněni mezinárodním humanitárním právem, které jim zajišťuje ochranu před útokem během pobytu v konfliktní oblasti (Perrin, 2008, 23). Zaměstnanci soukromých bezpečnostních společností poskytující ochranu humanitárním pracovníkům nemají status chráněné osoby tak jako humanitární pracovníci (Perrin, 2008, 24).

Tento kodex klade důraz na spolupráci mezi soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi a humanitárními a rozvojovými organizacemi a upravuje jejich vzájemný vztah.

4.1.5. Evropský konsensus o humanitární pomoci

Tento konsensus vznikl díky European Commission Humanitarian Aid and Civil Protection v roce 2007. Konsensus potvrzuje základní pravidla humanitární a rozvojové pomoci – humanitu, neutralitu, nezávislost a nestrannost. Konsensus dále upozorňuje, že v současnosti se mění prostředí a dynamika válek a konfliktů. To se projevuje snižujícím se respektem mezinárodního humanitárního práva a zvyšujícím se počtem útoků na humanitární a rozvojové pracovníky. Cílem je zajistit postavení humanitárních a rozvojových aktérů a dalších pohybujících se v krizových situacích a zajistit, aby humanitární principy byly srozumitelné a aplikované.

Závazky konsenzu týkající se interakce soukromých vojenských a bezpečnostních společností jsou následující. Zaprvé jde o respektování humanitárních principů a zásad mezinárodního humanitárního práva. Zadruhé jde o lepší dialog organizací se soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi, humanitární a rozvojová operace využívající bezpečnostní přístupy soukromých společností si musí uchovat civilní prostředí a humanitární a rozvojové operace musí zůstat pod celkovou autoritou a kontrolou humanitární a rozvojové organizace (ECHO, 2007).

Konsensus je tedy zaměřený na humanitární a rozvojové organizace, ale zároveň si klade za cíl zdůraznit význam vzájemného dialogu se soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi a dodržování základních humanitárních principů.

4.2. Právní rámec pro fungování soukromých vojenských a bezpečnostních společností

Právní rámec soukromých vojenských a bezpečnostních společností určuje jejich status. Z hlediska mezinárodního humanitárního práva mohou být osoby označeny ve vztahu k ozbrojenému konfliktu jako příslušníci ozbrojených sil a civilní osoby. Pro příslušníky soukromých vojenských a bezpečnostních společností je tedy podstatné, zda jsou do daných ozbrojených sil začleněni a stanou se tak jejich příslušníky. Pokud jsou zařazeni, stávají se legitimním cílem a v případě zadržení mají nárok na status válečného zajatce. Pokud jsou zařazeni do ozbrojených sil, zaměstnanci soukromých vojenských a bezpečnostních společností mohou být stíháni za své činy (Cameron, 2006, 10).

Společnosti jsou povinny dodržovat zásady mezinárodního práva, v interakci s humanitárními a rozvojovými organizacemi se jedná především o tyto: zásada ochrany civilního obyvatelstva před účinky nepřátelství a zásada rozlišování. První zásada *„ukládá válčícím stranám povinnost za všech okolností zvažovat dopad vojenských operací na civilní obyvatelstvo a usilovat o jeho omezení.“* (Fuchs, 2007, 55). Druhá zásada *„ukládá válčícím stranám povinnost za všech okolností rozlišovat mezi civilním obyvatelstvem a kombatanty a mezi objekty civilními a objekty vojenskými a v souladu s tím vést vojenské operace pouze proti vojenským objektům.“* (Fuchs, 2007, 56-57).

4.2.1. Ozbrojená soukromá ochrana a přímá participace v násilí

Literatura zabývající se soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi se neshoduje v analýze, kdy užívání ozbrojené osobní ochrany humanitárními organizacemi pro obranné úlohy už představuje přímou participaci v násilí. Podle Schreiera představuje ozbrojená ochrana poskytovaná soukromými společnostmi vojenskou operaci (Schreier, 94). Podle Gillardové všichni zaměstnanci soukromých vojenských a bezpečnostních společností účastnících se konfliktu a najatí jinými aktéry než státy, budou mít status civilistů, dokud se sami nezapojí přímo do konfliktu (Gillard, 2006, 53). Takže tvrzení, že humanitární organizace najmutím soukromých

vojenských a bezpečnostních společností automaticky ztrácí ochranný status civilistů, není v souladu s mezinárodním právem (Perrin, 2008, 25).

Pokud zaměstnanec soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti najatý humanitární organizací použije svoji zbraň k ochraně chráněné osoby či majetku proti příslušníku strany konfliktu, automaticky se zapojuje do samotného konfliktu a ztrácí ochranný status (Cameron, 2006, 16). Pro podpoření argumentu říká, že útoky znamenají násilné činy proti protivníkovi a nezáleží, jestli v obraně nebo útoku. Perrin argumentuje faktem, že civilisté jsou chráněni před projevy násilí, ať už obranou či útokem (Perrin, 2008, 26). Mezinárodní humanitární právo nerozlišuje defenzivní a ofenzivní způsob boje, podle práva je každý násilný akt označen jako útok (Jukl, 2008, 294). Pojmem útok se tedy rozumí jakýkoliv násilný čin proti protivníkovi (Fuchs, 2007, 56).

Pokud jsou soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti v roli ochránců a jejich úkoly zahrnují ochranu lidí, kteří nejsou legitimními cíli útoků, potom by neměli být považováni za zapojené do konfliktu, dokonce ani, když použijí sílu a zbraně (Perrin, 2008, 27). Zaměstnanci soukromých vojenských a bezpečnostních společností, kteří použijí zbraň proti protivníkovi za účelem ochrany humanitárního pracovníka, nebudou trestně odpovědní podle mezinárodního práva (Perrin, 2008, 27).

S přímou participací jsou spojena rizika. Jedním z rizik jsou kriminální činy, za které by měli zaměstnanci soukromých vojenských a bezpečnostních společností nést odpovědnost. Zaměstnanci soukromých vojenských a bezpečnostních společností, kteří spáchají zločiny, kterými poruší mezinárodní humanitární právo, budou vinni z válečných zločinů bez ohledu na typ konfliktu, ať už se jedná o mezinárodní nebo vnitrostátní (Cameron, 2006, 22).

4.2.2. Přístup humanitárních organizací

Význam humanitární pomoci roste se zvyšujícím se počtem konfliktů. S rostoucím násilím se musí humanitární organizace nějak vyrovnat. Rostoucí počet útoků na humanitární pracovníky a nerespektování mezinárodního humanitárního práva vede k nutnosti zajištění bezpečnosti (Barak, 2008, 1). Humanitární a rozvojové organizace požadují zajištění bezpečnosti svých misí a projektů, jedná se o ochranu lidí, majetku a materiálu. V této souvislosti Perrin argumentuje, že organizace mají právo na najmutí soukromých vojenských a bezpečnostních společností a měli by dostat

povolání od státu, kde pracují o souhlasu se spoluprací s těmito společnostmi (Perrin, 2008, 31). Toto povolení (SOFA – status of forces agreement) je dohoda s hostující vládou, že humanitární organizace a soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti jsou předmětem místního práva (Perrin, 2008, 32).

Humanitární a rozvojové organizace musí zvážit, jestli najmutím soukromých vojenských a bezpečnostních společností neohrozí vlastní poskytování pomoci, například při ozbrojené ochraně humanitárních zásilek (Perrin, 2008, 28). Podle mezinárodního humanitárního práva musí být humanitární zásilky neutrální a nestranné. Podle Perrina jsou místní společnosti schopny zajistit neutralitu a nestrannost lépe než mezinárodní společnosti. (Perrin, 2008, 27).

5. Hodnocení aspektů

V této kapitole jsou uvedeny hlavní pozitivní a negativní aspekty působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností ve spolupráci s humanitárními a rozvojovými organizacemi.

5.1. Pozitivní aspekty

Argumenty pro outsourcing bezpečnosti jsou totožné s argumenty pro outsourcing jakýchkoliv jiných služeb. Jedná se zejména o ekonomickou stránku, tedy existuje předpoklad, že outsourcing obecně šetří peníze, pomáhá při řízení a poskytuje lepší kvalitu služeb (Stoddart, 2008, 23). Obecně bývá outsourcing bezpečnosti charakterizován jako činnost, kde díky soukromým vojenským a bezpečnostním společnostem dochází ke zlepšení kvality rozvojových a humanitárních misí (Schreier, 2005, 81).

Pozitivní aspekty jsou pro větší přehlednost rozděleny do několika kategorií, jedná se o bezpečnostní, ekonomickou a sociální dimenzi.

5.1.1. Bezpečnostní dimenze

Zastánci najímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností argumentují, že společnosti pracují na ochranu zaměstnanců rozvojových a humanitárních organizací a odstrašují útočníky a poskytují odborné poradenství v oblasti bezpečnosti (Stoddart, 2008, 21) a přispívají ke zlepšujícímu se managementu bezpečnosti (Freeman, 2009, 5). Tím, že organizace operují v oblastech s vysokým výskytem útoků, poskytování pomoci vyžaduje zapojení vyškoleného a zkušeného bezpečnostního personálu. Společnosti jsou tak kontraktovány, aby pomohli humanitárním a rozvojovým hráčům se lépe připravit na ochranu zaměstnanců, aktiv a operací v nebezpečných oblastech (Freeman, 2009, 7).

V odborné diskuzi však existuje rozpor, zda je vhodnější najímat mezinárodní nebo místní soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti. Z mého pohledu, co se týká bezpečnostní dimenze, je obtížné určit, který typ společnosti je vhodnější pro humanitární a rozvojové organizace, který by vyhovoval jejich požadavkům. Při fyzické ochraně se místní strážci lépe orientují v prostředí, znají místní zvyky, politiku, prostředí a jazyk. Na druhé straně, mezinárodní společnosti mají lepší zázemí, jejich zaměstnanci mají kvalitnější výcvik a dokáží lépe analyzovat měnící se bezpečnostní prostředí a hrozby a díky tomu na ně vhodně reagovat a navrhnout řešení (Freeman,

2009, 7). Co se týká výcviku, zaměstnanci mezinárodních vojenských a bezpečnostních společností prošli tvrdým výcvikem a mají odslouženo mnoho let v armádě nebo bezpečnostních sborech, často se jedná o bývalé příslušníky speciálních jednotek národních armád (Renouf, 2007, 5). Jako příklad bývají uváděny britské společnosti, v jejichž řadách slouží mnoho bývalých příslušníků SAS (Special Air Services). Proti místním soukromým vojenským a bezpečnostním společnostem oproti tomu mluví horší kvalita poskytovaných služeb způsobená horším výcvikem, vybavením a nedostatkem zkušeností (Stoddart, 2008, 23). Také zde může existovat problém s vazbami zaměstnanců místních společností na aktéry konfliktu. Může se jednat o pozitivní i negativní vazby, v každém případě to v konečném důsledku ovlivňuje zaměstnance humanitárních a rozvojových organizací.

5.1.2. Ekonomická dimenze

Hlavními argumenty najímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností v rámci ekonomické dimenze jsou cena, flexibilita a efektivita. Společnosti dosahují činností efektivně z pohledu nákladů (Stoddart, 2008, 24). Vliv na cenu a nižší náklady má tržní prostředí. Společnosti jsou nuceny nabízet služby tak, aby byly poptávány, tedy efektivní a kvalitní služby za nejnižší možnou cenu (Bureš, 2011, 126). Úroveň a hodnota poskytovaných služeb se zvyšuje prostřednictvím kvalitního vybavení i vyškoleného personálu (Mears, 2006, 44). Naskytá se otázka, zda jsou efektivní všechny činnosti nabízené soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi. I když zatím neexistuje jasná odpověď, podle mého názoru jsou efektivnější činnosti jako logistika a zásobování, kde není potřeba takového množství zaměstnanců soukromých vojenských a bezpečnostních společností jako u výcviku či osobní ochraně.

Co se týká efektivity na straně organizací, ty nemusí zaměstnávat někoho k zajišťování bezpečnosti z vlastních zaměstnanců. Kontrakty s bezpečnostními společnostmi také pomáhají dlouhodobě snižovat náklady na pojištění, což zajišťuje, že maximální množství prostředků jde příjemci (Freeman, 2009, 7). Co se týká flexibility, jejich nasazení v cílové oblasti je flexibilnější a rychlejší než nasazení národních armád, mohou být mobilizovány ve velmi krátké době a dokáží rychle reagovat na zhoršující se bezpečnostní situaci (Schreier, 2005, 80). Schopnost rychle reagovat na měnící se situaci je způsobena přítomností jasnější a jednodušší linie

vedení, která zvyšuje schopnost a pružnost reagovat na nenadálé situace (Stanger, Williams, 2011, 8).

5.1.3. Sociální dimenze

Mezi hlavní aspekty sociální dimenze patří pozitivní efekt na zaměstnance humanitárních a rozvojových organizací, kteří se cítí bezpečněji a zlepšení pověsti soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti.

Působení a najímání soukromých společností může pomoci organizaci, která tímto najmutím demonstruje zájem o bezpečí svých zaměstnanců (Stoddart, 2008, 21) a plnění závazků v oblasti bezpečnosti. Může to být i jeden z důvodů, kdy má organizace snazší přístup k prostředkům od dárců (Freeman, 2009, 7). Dárci tak mohou mít větší jistotu, že jejich prostředky budou využity na projekty nebo doputují k příjemcům.

Působení soukromých společností může mít dále pozitivní efekt na chráněné zaměstnance, kteří cítí, že odpovědnost za jejich bezpečí řídí společnost se zkušenostmi a znalostmi bezpečnostních hrozeb a řešení (Freeman, 2009, 7).

I když soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti vidí v humanitárních a rozvojových operacích možnost dosahovat zisku, také věří, že takové operace a kontrakty s humanitárními a rozvojovými organizacemi jim pomohou legitimizovat jejich činnost (Spearin, 2007, 9). Tím je myšleno, že i když byly společnosti založeny s cílem tvorby zisku, zajímá je taky jejich pověst. A ve spolupráci s humanitárními a rozvojovými organizacemi vidí cestu, jak tuto pověst zlepšit.

Jako pozitivní aspekt se jeví i veřejné mínění. Experty je zmiňován fenomén tzv. *body bags return*. Jedná se o situaci, kdy se zpět z konfliktní oblasti vrací tělo mrtvého vojáka. Podle Wulfa je v očích veřejnosti lepší, pokud toto tělo patří příslušníku soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti než příslušníku armády (Wulf, 2007, 37).

5.2. Negativní aspekty

Negativní aspekty se také dají rozdělit do několika dimenzí: bezpečnostní, právní, sociální a ekonomická. Jestliže u pozitivních aspektů podle mého názoru jednoznačně dominuje bezpečnostní dimenze, u negativních aspektů převažuje sociální a právní dimenze nad bezpečnostní.

5.2.1. Právní dimenze

Mezi negativní aspekty spadající do právní dimenze patří jednoznačně nedostatek regulačních principů (Stoddart, 2008, 23). I přes určité mezinárodní protokoly zmíněné ve druhé kapitole, není globální bezpečnostní průmysl dostatečně regulován, ani národně ani mezinárodně (SIPRI, 2009, 8). Odpůrci najímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností argumentují, že společnosti nejsou dostatečně regulované a za své nezákonné chování nejsou odpovědní a nejsou žádné překážky pro nezákonné chování. Podle odborníků je obtížné zajistit, aby soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti nesly odpovědnost za nelegální chování a ustanovit mezinárodní normy či kodexy chování takové, aby se staly překážkou pro nelegální chování. Podle některých autorů privatizace bezpečnosti a nedostatek regulačních norem přináší širší negativní dopad. Je zmiňováno riziko porušování lidských práv při obraně majetku či ochraně lidí, zejména pokud jsou zaměstnanci soukromých vojenských a bezpečnostních společností ozbrojeni (Stoddart, 2008, 25).

5.2.2. Bezpečnostní dimenze

Do bezpečnostní dimenze se řadí argument, že soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti se mohou spojit s vojenskými a bezpečnostními aktéry v zemi působení humanitárních a rozvojových organizací. Společnosti mají kontakty na pracovníky bezpečnostních složek, policie, armády i tajných služeb (Stoddart, 2008, 23). Toto spojení bývá chápáno jako ohrožení neutrality, nestrannosti a nezávislosti organizace v chápání místní komunity a tak vlastně místo poskytování bezpečnosti, tuto bezpečnost ohrožují. Podle odborníků zde existuje i riziko, že humanitární a rozvojové operace budou vnímány negativně díky faktu, že soukromé společnosti mají v lokalitě ještě jiné klienty nehumanitárního nebo nerozvojového poslání (Freeman, 2009, 8).

Kritika směřuje i na ovlivňování místních bezpečnostních a vojenských složek. Tyto místní skupiny mohou být ovlivněny zvýšenou přítomností soukromých vojenských a bezpečnostních společností a to může negativně ovlivnit jejich vnímání a chování. Jak uvádí Renauf, mohou například sami sebe registrovat jako místní vojenskou a bezpečnostní společnost a tím obhajovat svoji činnost (Renouf, 2007, 9).

Někteří kritici soukromých vojenských a bezpečnostních společností argumentují, že tyto společnosti paradoxně způsobují pokles kvality managementu bezpečnosti u organizací. Podle nich organizace jen najmou soukromé společnosti a dále se o management bezpečnosti nezajímají (Freeman, 2009, 8). Kritika uvádí i důvod, že přítomnost společností negativně ovlivňuje dynamiku lokální bezpečnosti (Freeman, 2009, 9).

Podle mého názoru existuje i jakýsi bezpečnostní paradox, kdy se terčem útoků mohou stávat zaměstnanci soukromých vojenských a bezpečnostních společností a tím vlastně vystavovat většímu nebezpečí zaměstnance humanitárních a rozvojových organizací. Tato situace je způsobena faktem, že pokud společnosti poskytují ozbrojenou ochranu, mohou být vnímány jako součást konfliktu (Renouf, 2007, 5).

Posledním negativním aspektem v bezpečnostní dimenzi je tzv. „bezpečnostní dilema“. Podle Renoufa jakékoliv zlepšení ochrany subjektu či oblasti vede k většímu pocitu nebezpečí a nejistoty u sousedů, kteří se také snaží zlepšit ochranu a tak dochází k eskalaci v oblasti bezpečnosti. Jinými slovy, pokud se humanitární či rozvojová organizace rozhodne umístit u svého subjektu ozbrojené strážě, sousedé mají potřebu udělat to samé, a tak se uvádějí stále noví vojenští a bezpečnostní aktéři a mění se dynamika bezpečnosti (Renouf, 2007, 10).

S tím je spojena i existence dvojího rizika. Buď se organizace rozhodne využít služeb soukromých vojenských a bezpečnostních společností a bude vnímána jako legitimní cíl útoku nebo se rozhodne nevyužít těchto služeb a bude vnímána jako slabý a snadný cíl útoku (Renouf, 2006, 3).

5.2.3. Sociální dimenze

Negativní aspekty zařazené v sociální dimenzi jsou podle mého názoru určující pro negativní vnímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností v interakci s humanitárními a rozvojovými organizacemi vnímáno negativně. Do sociální dimenze je zařazena otázka reputace společnosti, porušování lidských práv a stratifikace.

Otázku reputace společností ovlivňuje hned několik faktorů. Jedním z nich je neprůhledné vlastnictví, které je velmi časté u místních soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Někteří místní poskytovatelé vojenských

a bezpečnostních služeb jsou například bývalí velitelé milic (Stoddart, 2008, 23).^[5] Otázku reputace ovlivňuje i neprofesionální chování zaměstnanců soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Pokud bude toto chování vidět na veřejnosti, může to mít dopad na reputaci společnosti a na její vnímání u místní komunity. Neprofesionální chování však může mít dopad i na vnímání organizace působící v oblasti. Humanitární a rozvojové organizace mají vysoký morální kredit a veřejnost očekává, že se podle tohoto očekávání budou chovat. Využívání společnosti, která se chová neprofesionálně, toto očekávání snižuje (SIPRI, 2009, 9). Tato neprofesionalita zaměstnanců může být ilustrována například porušováním lidských práv. Zaměstnanci společností také mohou ohrozit zaměstnance rozvojových a humanitárních organizací prostřednictvím dalších druhů neprofesionální či nelegální činnosti, například obchodem se zbraněmi, lidmi nebo drogami (SIPRI, 2009, 8).

Dalším faktorem sociální dimenze je stratifikace. Najímání společností může vytvořit stratifikaci vytvářením bezpečného prostředí jen pro někoho. Obecně odpůrci privatizace bezpečnosti argumentují faktem, že bezpečnost už dále není považována za veřejné zboží nebo službu, ale je vyhrazena jen pro ty, kteří za ní zaplatí (Renouf, 2007, 5). Najímání společností tak zvětšuje rozdíl a propast mezi humanitárními a rozvojovými pracovníky a nechráněnými příjemci pomoci (SIPRI, 2009, 9), případně i mezi oblastmi, kde působí chráněné organizace, a kde ne.

5.2.4. Ekonomická dimenze

Podle kritiků je jednoznačným negativem soukromých vojenských a bezpečnostních společností motivace ziskem. To mnohé odborníky vede k názoru, že pokud jsou tedy společnosti motivovány ziskem, je zde riziko, že pokud někdo disponuje dostatkem finančních prostředků, může získat soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti na svoji stranu (Schreier, 2005, 83). Navíc když je bezpečnost zajišťovaná ziskovými společnostmi, může se tato pomoc poskytovat na základě finanční nabídky než na základě potřeby (Renouf 2007, 5).

---

^[5] Příkladem je sudánský generál působící v místní PSP, která pracuje pro humanitární a rozvojové organizace v Chartúmu. (Stoddart, 2008, 23)

Do ekonomické dimenze se řadí i nízký plat zaměstnanců, který má dále vliv na korupci a kriminální chování zaměstnanců. Špatně placení zaměstnanci tak mohou mít motivace k trestnému činu proti klientovi (Stoddart, 2008, 23).

6. Přínos

Poslední část bakalářské práce se věnuje zjištění, jestli je vzájemná spolupráce soukromých vojenských a bezpečnostních společností a humanitárních a rozvojových organizací přínosná, a pokud ano, v jakých bodech. Z předchozích kapitol vyplývá, že současná bezpečnostní situace nahrává najímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností a že jejich pozice na trhu s těmito službami roste. Fungování soukromých vojenských a bezpečnostních ve spolupráci s humanitárními a rozvojovými organizacemi se dá hodnotit jako přínosné, a to nejen v bezpečnostní a ekonomické oblasti, ale především je jako největší přínos hodnocena sama vzájemná spolupráce. Ta pak přispívá k profesionalizaci a specializaci, které jsou také hodnoceny jako přínosné.

6.1. Vzájemná spolupráce

Jako největší přínos se dá hodnotit situace, kdy vůbec dochází ke vzájemné spolupráci a sdílení informací mezi společnostmi a organizacemi. Důležitým faktorem pro zlepšení práce je fakt, že do soukromých společností často nastupují lidé, kteří dříve pracovali jako zaměstnanci humanitární či rozvojové organizace. Mají tak bohaté zkušenosti z oboru a pro soukromé společnosti jsou cenným přínosem (Renouf, 2007, 4).^[6] Aby došlo ke spokojenosti na obou stranách, mnohé soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti uzavřely dohodu s humanitárními organizacemi o společném vzdělávání a porozumění. To například spočívá v zaměstnávání bývalých pracovníků humanitárních organizací soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi (Stoddart, 2008, 18).

6.2. Profesionalizace a specializace

Tyto pojmy odkazují na skutečnost, že jak humanitární a rozvojové organizace, tak soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti se snaží o vzájemnou spolupráci a prohlubování vztahů.

Pojmem profesionalizace se rozumí činnost, kdy se humanitární a rozvojové organizace zaměřují na bezpečnostní oblast. Tato profesionalizace probíhá

---

^[6] Takovou společností je například Risk & Co, kde byl za odbor bezpečnosti pro humanitární a rozvojové organizace pracující v konfliktních oblastech zodpovědný bývalý zaměstnanec Mezinárodního červeného kříže

prostřednictvím najímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Některé organizace mají formální dokument, jak se jejich zaměstnanci vyrovnají s působením a spoluprací se soukromými vojenskými a bezpečnostními společnostmi a jejich zaměstnanci. Příkladem takové organizace je britský Oxfam (Singer, 2006, 10). Organizace Oxfam obhajuje svoji politiku, která je založená na spolupráci se soukromými bezpečnostními a vojenskými společnostmi a tvrdí, že touto spoluprací lze dosáhnout pozitivních výsledků. Podle Oxfamu lze dosáhnout maximálního pozitivního přínosu dodržováním několika pravidel. Prvním pravidlem je dialog mezi aktéry, jehož cílem je zajistit vzájemné porozumění a spolupráci (Oxfam, 2). V tomto místě však lze vidět problém ve vnímání aktérů. Jak vysvětluje Renouf (2007) na příkladu Afghánistánu, soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti vidí Afghánce jako potencionální nepřátele, zatímco humanitární a rozvojové organizace je vidí jako přátele (Renouf, 2007, 8). Oxfam však počítá s odlišným přístupem společností a organizací. Přes odlišné hodnoty by měl vztah fungovat a oba aktéři by se měli domluvit na věcech, které vedou ke společnému cíli a tím je zajištění bezpečnosti. Nejdůležitějším bodem pro Oxfam je však uvědomění si skutečnosti, že jejich cílem je zlepšení přístupu zaměstnanců k příjemcům pomoci. Tohoto zlepšení lze dosáhnout spojením se soukromými společnostmi (Oxfam, 2).

Pojmem specializace se rozumí vznikání soukromých vojenských a bezpečnostních společností zaměřujících své služby přímo na potřeby humanitárních a rozvojových organizací. Renouf (2012) zmiňuje fakt, že v posledních letech vznikly společnosti, které přímo cílí své služby do humanitární a rozvojové oblasti. Jedná se například o společnosti Armadillo Group, Other Solutions nebo SaferAccess (Renouf, 2007, 12). Většinou jde o společnosti, kde jsou zaměstnaní bývalí pracovníci rozvojových a humanitárních organizací a mají dlouhodobou zkušenost s tímto prostředím. Tyto společnosti obecně poskytují méně služeb než ostatní soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti, zaměřují se však na podstatné a vhodné služby pro organizace. Jedná se o konzultace, výcvik a ochranu. Podle Renoufa (2007) jsou vhodnou variantou pro humanitární a rozvojové organizace díky zkušenostem a pochopení humanitárního pohledu na management bezpečnosti (Renouf, 2007, 12).

6.3. Ekonomický přínos

Soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti přispívají velkou měrou ke zlepšení bezpečnostní situace humanitárních a rozvojových organizací. Toto přispění probíhá efektivně, to znamená správným pochopením potřeb a správně vyhodnocenými hrozbami (Renouf, 2007, 10) a flexibilně, kdy jsou síly nasazeny rychle a v množství odpovídajícím potřebám humanitární a rozvojové organizace.

Rozrůstající se trh se soukromými vojenskými a bezpečnostními službami nabízí humanitárním a rozvojovým organizacím prostředek a způsob zajištění kapacit v oblasti bezpečnosti, aniž by se museli spoléhat na tradiční státní vojenskou nebo bezpečnostní pomoc (Singer, 2006, 7). Navíc oproti státním silám, výhoda a přínos soukromých vojenských a bezpečnostních společností je nabízení logistiky, zahrnující i letecké služby, dále technické podpory a výstavby, která je mnohdy pro humanitární a rozvojové organizace klíčová (Singer, 2006, 14). Pravděpodobně největší operaci v rámci výstavby zajišťovaly soukromé společnosti v Kosovu v roce 1999, kdy postavily a řídily uprchlické tábory. Tuto činnost zajišťovala KBR (divize společnosti Halliburton), která spolupracovala s UNHCR a dalšími humanitárními organizacemi (Singer, 2006, 8). Na tomto příkladu je vidět přínos soukromých vojenských a bezpečnostních společností v ekonomické oblasti. Tábory byly postaveny rychle a zároveň byla zajištěna jejich správa.

Obecně lze konstatovat, že služby společností jsou velmi vhodné pro organizace, hlavně v oblastech zdrojů a nákladů (EISF, 2011, 18).

6.4. Bezpečnostní přínos

Co se týká přínosů v oblasti bezpečnosti, tvoří podstatnou část důvodů, proč jsou společnosti najímány.

Přínos společností může být dán požadavky humanitárních a rozvojových organizací. Tyto organizace mohou z různých důvodů požadovat neozbrojenou ochranu. Tuto ochranu jim na rozdíl od státních vojenských a bezpečnostních sil mohou soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti nabídnout.

Dalším přínosem v oblasti bezpečnosti je fakt, že působení soukromých vojenských a soukromých společností mnohdy zcela nahrazuje a jindy minimálně ulehčuje úkol státním vojenským a bezpečnostním silám. Tímto tak nepřímou zajišťuje i větší bezpečí pro humanitární a rozvojové organizace, jelikož státní síly mohou maximální počet svých vojáků vložit do bojové činnosti a nezajišťovat bezpečnost

humanitárním a rozvojovým organizacím. Obecně se říká, že národní ozbrojené síly se věnují boji a soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti logistickému zajištění.

Jako bezpečnostní přínos se dá označit i kvalita poskytovaných služeb. Obecným znakem privatizace je zvyšování kvality, v tomto případě zvyšování kvality služeb poskytovaných humanitárním a rozvojovým organizacím. Jak už bylo napsáno v kapitole věnované aspektům vzájemné spolupráce mezi soukromým vojenskými a bezpečnostními společnostmi a humanitárními a rozvojovými organizacemi, zvyšující se kvalita služeb je dána tím, že společnosti poskytují své služby na trhu a díky tomu jsou jejich služby kvalitnější, aby uspokojily poptávku.

6.5. Přínosy jako určující faktor pro najímání společností

I přes jmenované přínosy v různých oblastech je nutné zmínit, že postoj všech organizací k problému privatizace bezpečnosti není totožný. Jak už bylo napsáno v úvodu práce, jde o velmi citlivé, až kontroverzní téma a některé organizace odmítají najímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Dle jejich postojů, použitím vojenské taktiky a techniky přispívají soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti k válce a zabraňují tak efektivní spolupráci s humanitárními a rozvojovými organizacemi. Jejich přítomnost přispívá ke zmatku mezi aktéry působícími v oblasti a jejich chování může mít negativní vliv na vnímání zahraničních humanitárních a rozvojových pracovníků v oblasti (Renouf, 2007, 10). Z těchto důvodů humanitární aktéři často až bagatelizují najímání společností. Singer uvádí jako důvod přesvědčení organizací, že by přiznáním spolupráce s bezpečnostním sektorem riskovali (Singer, 2006, 9). Jako příklad je uváděna situace, kdy se mezinárodní humanitární organizace stáhla z oblasti svého působení kvůli odhalení, že využívala služby vojenské společnosti Executive Outcomes (Singer, 2006, 10).

Posledním bodem, který degraduje celkový přínos společností je fakt, že některé organizace stále uvádí náklady jako hlavní překážku pro lepší zajištění bezpečnosti (Stoddart, Harmer, 2010, 6). U tohoto bodu je potřeba zmínit polemiku, která provází problematiku nákladů spojených se zajištěním bezpečnosti. Při najímání soukromých vojenských a bezpečnostních společností je nutnost za poskytované služby platit. Pokud by však bezpečnost organizací zajištěna státními silami, náklady spojené na zajištění bezpečnosti by odpadly. Z toho vyplývá fakt, že humanitární a rozvojové organizace si určí svůj cíl a priority a podle toho se řídí ve všech oblastech svého působení. Pokud

si jako prioritu stanoví zajištění bezpečnosti, jsou i přes náklady ochotny najímat soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti.

Závěr

Cílem práce bylo popsat přínosy soukromých vojenských a bezpečnostních společností pro humanitární a rozvojové organizace a jejich působení v nebezpečných oblastech. Také se práce snažila vyhodnotit, jestli jsou tyto přínosy dostatečné, aby vedly humanitární a rozvojové organizace k najmutí soukromých vojenských a bezpečnostních společností a jejich spolupráce byla efektivní a prospěšná.

Práce hodnotila hlavní pozitivní a negativní aspekty působení soukromých vojenských a bezpečnostních společností v rozvojových oblastech a vzájemnou spolupráci s humanitárními a rozvojovými organizacemi. Z těchto aspektů pak došlo k analýze hlavních přínosů. Jako hlavní přínosy byly charakterizovány vzájemná spolupráce soukromých vojenských a bezpečnostních společností s humanitárními a rozvojovými organizacemi a z této spolupráce vyplývající profesionalizace organizací a specializace společností. Další přínosy byly ekonomické a bezpečnostní oblasti. Z ekonomické oblasti se jedná především o efektivitu a flexibilitu. Z bezpečnostní oblasti se pak uvádí jako přínos zvýšení kvality služeb a tím pádem zvýšení bezpečí pro humanitární a rozvojové pracovníky. Dalším přínosem z bezpečnostní oblasti je poskytování služeb, které státní síly nejsou schopny zajistit, například poskytování neozbrojené ochrany.

V závěru poslední kapitoly jsou zmíněny i faktory, které navzdory zřejmým přínosům soukromých vojenských a bezpečnostních společností pro bezpečnost brání humanitárním a rozvojovým organizacím v najmutí.

Z toho vyplývá, že humanitární a rozvojové organizace si určí svůj cíl a priority a jsou to tedy především ony, kdo rozhoduje o najmutí soukromých vojenských a bezpečnostních společností. Pokud si jako prioritu stanoví zajištění bezpečnosti, je i přes náklady účinné najímat soukromé vojenské a bezpečnostní společnosti.

Seznam zdrojů

About the Project. *Aid Worker Security Database* [online]. 2012 [cit. 2013-04-24].

Dostupné z: <https://aidworkersecurity.org/>

BALABÁN, Miloš. 2008. *Privatizace bezpečnosti: Velký byznys bez kontroly*. Dostupné z: http://www.tarantula.ruk.cuni.cz%2FSSBP-38-version1-Privatizace_bezpecnosti.pdf&ei=OUt4Ua3GLcOmtAaJt4HABg&usg=AFQjCNFrQkmcogQpc6jAB6aysUdG1ea6fA

BARAK, Daphné. *Private Military Contractors and Combatancy Status Under International Humanitarian Law*. Jerusalem, 2008. Dostupné z:

http://law.huji.ac.il/upload/Richmond_Barak_Private_Military_Contractors.pdf

BEARPARK, Andrew. 2007. The Future of the Market. In *From Mercenaries to Market: The Rise and Regulation of Private Military Companies*, edited by Simon Chesterman, 239-250. Oxford: Oxford University Press. Dostupné z:

http://www.cihc.org%2Fmembers%2Fresource_library_pdfs%2F7_External_Relations%2F7_6_Private_Security_Companies%2FBearpark_Schulz_Future_of_the_Market.pdf&ei=vrp4UbabDsnBtAaxu4HgAw&usg=AFQjCNEh_nJaN63hHBezqicWjURY1sDrSA

BUREŠ, Oldřich, NEDVĚDICKÁ, Vendula. *Soukromé vojenské společnosti: Staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti*. 2011. Plzeň: Aleš Čeněk, 248 s. ISBN 978-80-7380-350-6.

CAMERON, Lindsey. 2006. Private military companies: their status under international humanitarian law and its impact on their regulation. *International Review of the Red Cross*, 88 (863)

CAMERON, Lindsey. *International Humanitarian Law and the Regulation of Private Military Companies*. Geneva, 2007. Dostupné z:

<http://www.baselgovernance.org/fileadmin/docs/pdfs/Nonstate/Cameron.pdf>

CAPARINI, Marina, SCHREIER, Fred. 2005. *Privatising Security: Law, Practice and Governance of Private Military and Security Companies. Occasional paper No. 6.* Geneva: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF).
Dostupné z: http://www.dcaf.ch/content/download/34919/525055/file/op06_privatising-security.pdf

European Commission - Humanitarian Aid and Civil Protection. *European Consensus on Humanitarian Aid.* 2012. ECHO Declaration. Dostupné z: <http://www.eur-lex.europa.eu%2FLEXUriServ%2FLEXUriServ.do%3Furi%3DOJ%3AC%3A2008%3A025%3A0001%3A0012%3AEN%3APDF&ei=nTZ4UcLJFYiVtAaUkYH4DA&usg=AFQjCNEATVHVtQXOcAV5HQPbx5zXTZjfXA>

European Consensus on Humanitarian Aid. *Humanitarian Aid and Civil Protection* [online]. 2011 [cit. 2013-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/echo/policies/consensus_en.htm

EUROPEAN DEFENCE AGENCY. *International Code of Conduct for Private Security Service Providers.* 2011. Dostupné z: <http://www.news.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/21143.pdf>

European Interagency Security Forum. *Engaging Private Security Providers: A Guideline for Non-Governmental Organisations.* 2011. EISF Briefing Paper. Dostupné z: http://www.eisf.eu%2Fresources%2Fdownload.asp%3Fd%3D6561&ei=GiJ4Uc_yBIqTswbutIGoDw&usg=AFQjCNH10E35tjgqdlM4SUrrC3_jzqe8Pg

European Interagency Security Forum. *Security Management and Capacity Development: International Agencies Working with Local Partners.* 2012. EISF Briefing Paper. Dostupné z: <http://www.eisf.eu%2Fresources%2Fdownload.asp%3Fd%3D7291&ei=2Dp4Ua3PFobEsgbUzYHYDA&usg=AFQjCNGnOvpCLPjxHdYjS50hOA-hRjp-bQ>

FREEMAN, Sam. 2008. *Private Military Services Industry*. SIPRI Insights on Peace and Security. Dostupné z:

http://www.kms2.isn.ethz.ch%2Fserviceengine%2FFiles%2FEINIRAS%2F93157%2Fipublicationdocument_singledocument%2F1c766b96-1799-493e-b1bc-3b3d9789fabb%2Fen%2F2008_01_SIPRIInsight.pdf&ei=MLB4UbawDcrHtAbW4IGgCQ&usg=AFQjCNEByMJLdn6OK3GSYvj_L7WKFj7rtw

FUCHS, Jiří. *Mezinárodní humanitární právo*. 2007. Praha: Ministerstvo obrany - Agentura vojenských informačních služeb, 230 s. ISBN 978-807-2784-240.

GILLARD, Emanuela. 2006. Business Goes to War: Private Military / Security Companies and International Humanitarian Law. *International Review of the Red Cross*, 88 (863)

GUIDERO, Amanda. Humanitarian, Development, and Private Security Actors in the Field. 2012. *Working Paper*. Hamburg: Institute for Peace Research and Security Policy. Dostupné z: <http://www.ifsh.de%2Fzeus%2Fpdf%2FZeusWP2-Guidero%2520Humanitarian%2520Development%2520and%2520Private%2520Security.pdf&ei=W0R4UYmQC4jFtQaH7ICABQ&usg=AFQjCNHvNYWpL9PhuMWS6-LYnIhcIoUvEQ>

Humanitarian Outcomes. Aid Worker Security Report. 2012. *AWSD Report*. Dostupné z: <https://aidworkersecurity.org/sites/default/files/AWSDReport2012Preview.pdf>

CHESTERMAN, Simon. 2007. *From Mercenaries to Market: The Rise and Regulation of Private Military Companies*. Oxford: Oxford University Press., jako zdroj: Oldřich Bureš: Soukromé vojenské společnosti: Staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti. 2011

KINSEY, Christopher. 2006. *Corporate Soldiers and International Security: The Rise of Private Military Companies*. London: Routledge., jako zdroj: Oldřich Bureš: Soukromé vojenské společnosti: Staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti. 2011

MACRAE, Joanna. *The New Humanitarianisms: A Review of Trends in Global Humanitarian Action*. 2002. *HPG Report No. 11*. Overseas Development Institute. Dostupné z: <http://www.odi.org.uk/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/293.pdf>

MARTIN, Randolph. *NGO Field Security*. 1999. Dostupné z: http://www.mercury.ethz.ch%2Fserviceengine%2FFiles%2FISN%2F129318%2Fichaptersection_singledocument%2Fa06b9cea-134b-449c-92cb-a9ca6a082221%2Fen%2F4-7.pdf&ei=Dkd4UZu5NMSatQbF6YCICQ&usg=AFQjCNG_MvNA-FexKK72LdQ0Eb8v_YuacQ

MEARS, Emily. *Private Military and Security Companies and Humanitarian Action*. 2009. *Development Brief No. 1*. Geneva: Security Management Initiative. Dostupné z: http://www.mercury.ethz.ch%2Fserviceengine%2FFiles%2FISN%2F137824%2Fipublicationdocument_singledocument%2F8577bbb7-a260-4dc2-840f-54fa2436eb91%2Fen%2FSMI_PD_Brief_1_PMSC.pdf&ei=2Ql4UfWYAofJswb2pIDgCg&usg=AFQjCNHUZFNrBkxIWQbVco3v8P3HF0kEw&bvm=bv.45580626,d.Yms

ORTIZ, Carlos. 2009. *Private Military and Security Companies: Misconceptions, Reconceptualisations and Regulation*. *CGPE Working Paper No. 6 October 2009*. Brighton: Centre for Global Political Economy. Dostupné z: http://www.sussex.ac.uk%2Fcgpe%2Fdocuments%2Fcgpe-wp06-carlos-ortiz.pdf&ei=8_12Ue7_G6SB4gST-4DgAg&usg=AFQjCNHC19cLg8Q33DLhDdpGBdZq59xw3w&bvm=bv.45580626,d.Yms

Oxfam International. *Oxfam's International Position on the Private Sector and Humanitarian Relief*. 2007. *Oxfam International Policy Compendium Note*. Dostupné z: http://www.cursos.campusvirtualsp.org%2Fpluginfile.php%2F11449%2Fmod_folder%2Fcontent%2F0%2FOxfam%2C%2520Private%2520sector%2520%2520humanitarian%2520relief.pdf%3Fforcedownload%3D1&ei=zz54UauPI3DtAatwIHICQ&usg=AFQjCNEVt-ule2oP_NBYIEgQFW6Lwd_khw

PERRIN, Benjamin. *Humanitarian Assistance and the Private Security Debate: An International Humanitarian Law Perspective*. 2008. United States of America: Liu Institute for Global Issues. Dostupné z:

http://www.croixrouge.ca%2Fcmslib%2Fgeneral%2Foteoc_ben_perrin.pdf&ei=iUV4UY2cL4XAswa-toCoCg&usg=AFQjCNEAsMZWCiLryl_IHa4weIdAdlnooQ

RENOUF, Jean. *Do Private Security Companies Have a Role in Ensuring the Security of Local Populations and Aid Workers?*. 2007. Paris: Groupe URD Dostupné z:

http://www.eisf.eu%2Fresources%2Flibrary%2Fpsmcs_local_pop_jsf.pdf&ei=BS54UYLpIMzLswa1voGYCA&usg=AFQjCNGDPbNT_OZu5sA2GI4YIcC3EqC2bQ

RENOUF, Jean. *Humanitarian actors' risk management in complex environments: are private security companies a solution?*. 2006. Paris: Groupe URD. Dostupné z:

http://www.turin.sgir.eu%2Fuploads%2FRenouf-jsrenouf%2520-%2520Humanitarian%2520risk%2520management%2520in%2520complex%2520environments.pdf&ei=Nr54UcHPKsjEtQal8oCYBA&usg=AFQjCNGpcchBb0XPFFMX7kGa_E-dPLICLA&bvm=bv.45645796.d.Yms

RENOUF, Jean. *The Impact of Security Privatization on Humanitarian Action*. 2006. Paris: Medicines du Monde. Dostupné z:

http://www.securitymanagementinitiative.org%2Findex.php%3Foption%3Dcom_docman%26task%3Ddoc_download%26gid%3D217%26Itemid%3D32%26lang%3Den&ei=OT94Ub5nx-mzBq3NgSA&usg=AFQjCNFYTcBruBP2gwU5wKUYpQKRf6PHWQ

SCHWEITZER, Beuns. 2007. *Warriors for the Working Day: Private Military Firms in Conflict*. Journal of Global Change and Governance Division of Global Affairs., jako zdroj: Oldřich Bureš: Soukromé vojenské společnosti: Staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti. 2011

SINGER, Peter. 2007. *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*. London: Coronell University Press., jako zdroj: Oldřich Bureš: Soukromé vojenské společnosti: Staronoví aktéři mezinárodní bezpečnosti. 2011

SPEARIN, Christopher. 2007. Humanitarian Non-Governmental Organizations and International Private Security Companies: The “Humanitarian” Challenges of Moulding a Marketplace. *Policy Paper No. 15*. Geneva: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF). Dostupné z: http://psm.du.edu/media/documents/reports_and_stats/think_tanks/dcaf_spearin_humanitarian_ngos_and_international_pscs_2007.pdf

STANGER, Allison a Mark Eric WILLIAMS. Private Military Companies: Benefits and Costs of Outsourcing Security. 2011. *Review*. Yale Journal of International Affairs. Dostupné z: <http://www.yalejournal.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2011%2F01%2F062101stanger-williams.pdf&ei=wzB4UeZsMsaatQa11YA4&usg=AFQjCNGstn8Q830jjcSSbNgcAJAyUENCJg>

STODDART, Abby a Adele HARMER. Supporting Security for Humanitarian Action: A Review of Critical Issues for the Humanitarian Community. 2010. *Review No. 1*. Humanitarian Outcomes. Dostupné z: http://www.humanitarianoutcomes.org%2Fresources%2FSupportingSecurityforHumanitarianActionMarch20101.pdf&ei=wSB4UfvjIISYtQbW5YDoAw&usg=AFQjCNHlfDMLAdORA0D_b2g0fW-mrFfa5w

STODDART, Abby, Adele HARMER a Victoria DIDOMENICO. Providing Aid in Insecurity Environments. 2009. *HPG Policy Brief No. 34*. Overseas Development Institute. Dostupné z: http://.odi.org.uk%2Fresources%2Fdownload%2F3250.pdf&ei=OBI4Ub6jBc7FswaAv4GoCA&usg=AFQjCNFPewsI3LZOJYiwjh0TBo_BVJQiZQ

STODDART, Abby, Adele HARMER a Victoria DIDOMENICO. The Use of Private Security Providers and Services in Humanitarian Operations. 2008. *HPG Report No. 27*. Overseas Development Institute. Dostupné z: <http://www.odi.org.uk%2Fresources%2Fdocs%2F3703.pdf&ei=DAx4UdnhGonVtAam14C4Dw&usg=AFQjCNGwcZPZVAv6Q5-ADvDATpFcnHkmBg>

UNITED NATIONS. *Draft International Convention on the Regulation, Oversight and Monitoring*. 2009. Dostupné z: <http://mgimo.ru/files/121626/draft.pdf>

UNITED NATIONS. *Montreux Document*. 2008. Dostupné z: [http://www.eda.admin.ch/etc/medialib/downloads/edazen/topics/intla/humlaw.Par.0057.File.tmp/Montreux%20Document%20\(e\).pdf](http://www.eda.admin.ch/etc/medialib/downloads/edazen/topics/intla/humlaw.Par.0057.File.tmp/Montreux%20Document%20(e).pdf)

VAUX, Tony, Chris SEIPLE a Koenraad VAN BRAABANT. Humanitarian Action and Private Security Companies. 2001. *Report No. 1*. International Alert. Dostupné z: <http://www.patronusanalytical.com%2Fpage12%2Fassets%2FHUMANACT.pdf&ei=qB14UePqMMvasgaCkoDoBg&usg=AFQjCNFnIRu1JfCjeS9UIUo7fl14jWEutQ>

WULF, Herbert. 2007. Privatizing and internationalizing violence. *The Economics of Peace and Security Journal*, 2 (1). Dostupné z: www.wulf-herbert.de/economicspeacejournal.pdf